

Arnold Rietveld

Uit enkele tientallen kelen weerklonk zondagmiddag 17 september het woord vrede in verschillende talen. Ds Anneke van der Zijpp van de Doopsgezinde Kerk te Utrecht was onze gids tijdens de muzikale reis van Reformatie tot de Vredesweek, een Sing In waarin sfeervol gezongen werd in verschillende tradities van lofprijzing.

De reis ging langs liederen in de doopsgezinde traditie zoals Cees Boeke's 'Ik voel de winden Gods vandaag' op een Noorse melodie tot Jan Fruytiers' Ecclesiasticus 1565: 'Mijn God, waar zal ik henengaan'. Dit werd afgewisseld met het expressieve gospellied *I've got peace like a river*. Zelfs Huub Oosterhuis' 'Uit vuur en ijzer' kwam aan bod, een lied dat niet liturgisch zou zijn en niet in rooms-katholieke kerken gezongen zou mogen worden.

Vaste burcht

Een van de eerste liederen was Luthers 'Een vaste burcht is onze God' dat door de zangers van het steunkoor en het publiek in

een keer overtuigend werd neergezet. Het geheel stond onder kundige leiding van dirigent Gerard Legeland.

Legeland gaat uit van het principe dat zingen niet alleen de ontwikkeling van de zangstem is maar ook een lieflijke ervaring.

De muzikale middag besloot met het lied waarmee men begonnen was: alle deelnemers zongen elkaar *Vrede wens ik u* toe op de

* Sing in-zangers in de doopsgezinde kerk. Inzet: Teije Bakker hangt de vredesvlag uit (foto's Harke Hofman).

tekst van Roel Bosch toe. Hiermee eindigt nog niet de viering van de Reformatie in de Doopsgezinde Kerk aan de Oudegracht 270 in Utrecht. Op 29 oktober laten verhalenverteller Kees Postuma en accordeonist Juul Beerda historische figuren uit de Reformatie tot leven komen. Kaartjes zijn te bestellen (tien euro per persoon) via het kerkelijk bureau: info@doopsgezindutrecht.nl, telefoon 030-2311 501.

Voor wie niet alleen wil zingen maar ook met Gerard Legeland in de doopsgezinde kerk sfeervolle Christmas Carols lieflijk wil ervaren, is er ook op 17 december van 14.30 tot 17.00 uur, kerk open 14.00 uur, de Christmas Carol Sing-In. Voor meer informatie zie www.zingzang.nl of bel 06-4462 6760. Kaarten kosten ook dan een tientje per persoon.

* Duifhuis geschilderd door Hendrick M. Sorgh 1630-1670 (Rijksmuseum).

Reformatie 500 (deel 12)

Aan de herdenking van de kerkhervorming van 1517 heeft Kerk in de Stad vanaf oktober vorig jaar maandelijks aandacht besteed in de vorm van redactionele artikelen met illustraties, columns en anekdotes. Vanuit diverse invalshoeken werd de door Luther vijfhonderd jaar geleden ingezette Reformatie belicht, van Anglicaans tot remonstrants en van lokaal historisch tot persoonlijke belevingen. De serie 'Reformatie 500' loopt nu tegen haar einde. In dit oktobernummer een bijdrage vanuit de Jacobikerk. Kerken Kijken Utrecht-gids Biem Lap werpt in zijn artikel de vraag op of de bekende predikant Huibert Duifhuis indertijd wel zo tolerant was als dat hij tot nu toe werd beschouwd.

Biem Lap

'Tolerantie en verdraagzaamheid in historisch perspectief' is de titel van het symposium dat op 27 oktober in de Jacobikerk plaatsvindt (zie kader op pagina 9). In het op die dag te presenteren boek van Truus van Bueren en Corinne van Dijk krijgt Huibert Duifhuis veel aandacht. Duifhuis was in de roerige reformatieperiode de populaire laatste pastoor en de eerste protestantse prediker van de Jacobikerk, waaraan hij verbonden was van 1572 tot zijn overlijden in 1581. Duifhuis was ook geliefd bij het stadsbestuur omdat hij geen scherpstijper was.

De titel van het symposium suggereert dat er een directe lijn is tussen het gematigde optreden van Duifhuis toen en tolerantie

in de huidige tijd. Daarmee zijn tegelijk twee vragen gesteld: was Duifhuis tolerant en is Nederland nu tolerant? In dit artikel houd ik mij met de eerste vraag bezig en daarbij gaat het om religieuze tolerantie.

Als gids van de Jacobikerk ben ik al jaren gefascineerd door de figuur van Duifhuis en ben er altijd van uitgegaan dat hij een zeer tolerante prediker was. Een paar jaar geleden werd ik geprikkeld door professor Maarten Prak van de Utrechtse Universiteit om na te gaan hoe het zat met de verdraagzaamheid van Duifhuis. Op mijn vraag naar de tolerantie van Duifhuis antwoordde Prak dat tolerantie aan het eind van de zestiende en begin zeventiende eeuw een scheldwoord was. Wie er van verdacht werd dat hij tolerant was, verloochende zijn eigen geloof en stond niet sterk in zijn schoenen. Hij stelde dat Duifhuis evenzeer als de fundamentalisti-

sche katholieken en gelijksoortige calvinisten er van overtuigd dat wat hij predikte de waarheid was. Het werk van Prof. Benjamin Kaplan bracht mij verder. Kaplan schreef in 1995 zijn proefschrift over de reformatieperiode in Utrecht en in 2007 een indrukwekkende studie over religieuze tolerantie en intolerantie in Europa vanaf de reformatie tot 1800. In beide boeken wordt aandacht gegeven aan het optreden van Duifhuis in Utrecht.

Gevlucht

Om in te gaan op de vraag of Duifhuis tolerant was, is het nodig een korte schets te geven van het leven en opvattingen van Duifhuis. Huibert Duifhuis kwam naar Utrecht in 1572. In datzelfde jaar was hij met vrouw en kinderen gevlucht voor de Spaanse inquisitie vanuit Rotterdam naar Keulen.

Zie verder pagina 8: **Prediker onder mystieke invloed**

De tolerantie van Huibert Duifhuis

verder in dit nummer

Israëlzondag

"Als christenen raken we het spoor van Gods koninkrijk bijster, wanneer we Zijn verbond met Israël uit het oog verliezen." Met deze woorden sluit ds Rebel zijn meditatie in dit oktobernummer af. Omdat de maand met Israëlzondag begint, op pagina 2 verder nog artikelen over de Joodse najaarsfeesten.

2

Boekpresentatie

In de lutherse kerk wordt op 7 oktober het boek "Geloof laat een muur vallen" gepresenteerd. Het is de uit het Duits vertaalde vertelling van dominee Christian Führer wiens liturgiekeuze uit de tijd van de Wende bijdroeg aan de eenwording.

4

Villa Vrede

In de serie ontmoetingen met bezoekers ("Gezichten") van Villa Vrede, komt ditmaal de 34-jarige uit Iran gevluchte Arash aan het woord. Deze christen had een goede baan in zijn land, maar moest daar weg. Hij wil niets liever dan zo snel mogelijk onze taal leren en volledig integreren.

6

Koninkrijk en Verbond

Hij (Jezus) vertelde hun een andere gelijkenis: "Het koninkrijk van de hemel lijkt op zuurdesem die door een vrouw met drie zakken meel werd vermengd tot alle meel doordesemd was."

(Matteüs 13: 33)

Ds P.J. Rebel

Waaier aan betekenissen

Het is een gelijkenis van één zin. Dat houdt het overzichtelijk, denk je direkt. Een gelijkenis van één zin zal ook wel één uitleg hebben.

Dat had je gedacht, want de kerk heeft deze korte gelijkenis op heel verschillende manieren geïnterpreteerd. De vrouw die het deeg kneedt, werd aangezien voor Maria, de moeder van Jezus. Ook stond ze, de vrouw, symbool voor de kerk zelf. De zuurdesem werd een beeld voor de twaalf apostelen, de christelijke leer en de kennis van de bijbel. Aan de drie zakken meel werd een waaier aan betekenissen opgehangen, variërend van de Drie-eenheid tot aan spe-

cifieke morele waarden. En zoals bijna alle gelijkenissen werd ook deze bedorven met anti-Joodse interpretaties. De vrouw stond voor de synagoge die Christus, de zuurdesem, dood kneedt. In de vrijzinnige, progressieve hoek van de kerk werd de Joodse wereld van de schriftgeleerden en farizeeën "verbrijzeld" door een nieuwe wereld die bedoeld was voor de armen en de behoeftigen, de tollenaars en de zondaars.

Vervuld van God

De Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) stopt het meel in drie zakken. De Statenvertaling blijft dicht bij het Grieks en meet het in drie maten. Over drie maten meel wordt ook gesproken in Genesis 18. Abraham en Sara krijgen bezoek van drie onbekende mannen. Wanneer Abraham ze welkom heeft geheten, rent hij naar Sara en roept hij: "Snel. Drie maten meel! Maak deeg en bak brood." De mannen vertellen Abraham en Sara dat ze een zoon zullen

krijgen. Geloven doen ze het niet, want ze weten hoe oud ze al zijn. Toch wordt een jaar later Isaäk geboren. Hij is de beloofde zoon van Sara en niet Ismaël, lezen we in Genesis. In hem zal God het verbond dat Hij met Abraham sloot, voortzetten.

Verbond en koninkrijk

In de Joodse traditie zijn zwanerschap en geboorte symbolen van de Messiaanse tijd. Ook Paulus valt in zijn brief aan de Romeinen terug op deze symboliek. Totdat het koninkrijk van God geopenbaard zal worden, "zucht en lijdt de hele schepping als in barensweeën". Met de drie maten meel legt Jezus een brug tussen het koninkrijk van God en het verhaal van Abraham en Sara. In hun ogen was het eeuwigdurend verbond dat God met ze gesloten had, een lachwekkende en achterhaalde zaak geworden. Met de geboorte van Isaäk laat God ze lachen van vreugde, omdat het verbond met God zijn

MEDITATIEF MOMENT

tijd niet gehad heeft, maar zijn tijd vóór zich heeft.

Ook voor ons heeft het verbond van God met Israël zijn tijd vóór zich. Jezus leert ons bidden om de komst van Gods koninkrijk. In de gelijkenis grijpt Hij terug op het eeuwigdurend verbond tussen God en Israël. De inhoud van dit verbond wordt gevormd door Gods liefde, trouw en richtlijnen. Dat zijn de contouren van Zijn koninkrijk.

Als christenen raken we het spoor van Gods koninkrijk bijster, wanneer we Zijn verbond met Israël uit het oog verliezen.

Het park

De herfstzon en een vrije dag
ik wandel door het park
onbegrensd is de tijd vandaag
er is geen te vroeg
er is geen te laat
geen plicht naar links
geen plicht naar rechts
alleen het nu
dat zich met elke stap verdiept
de leegte die vol wordt
van het onbegrensde
ik heradem –

het park verlatend
bots ik tegen praters
drukke alleengaande
draadloze praters
non-stop wordt hier de tijd
ultiem begrensd –

ik kijk even om:
welk een weldaad is
zo'n park in de stad
het is haar levensadem –

Oeke Kruythof

Herfst

Ik wandel in mijn herinnering
op de heide van mijn jeugd.
Zie en ruik de vochtige aarde
paddenstoelen in tonige kleuren
het brutale rood met witte stippen
als uit mijn sprookjesboek.
Een spin weeft z'n web versierd
met dauw,
de lage zon doet zijn ragfijne dra-
den schitteren.
De heide al bruin, gloeit nog na
met paarse gloed.
Ik adem de prikkelende lucht met
volle teugen.
Ook deze zomer neemt afscheid
In helder geel en vurig rood
vol beloften voor wat komen gaat.
De cyclus van het leven
Dat is onze enige zekerheid.

Fredy Schild

Het hierbij afgebeelde schilderij met
de zelfde titel als dit gedicht, is even-
eens gemaakt door Fredy Schild.

Over de Joodse feestdagen in de herfst

Piet van Helden

**Woensdag 11 oktober
gaat de vesper-intro in de
Domkerk over de beteke-
nis van de Joodse feest- en
gedenkdagen. Hoe en
waarom komen ze terug in
de vespers?**

Tegenwoordig is een feest geslaagd als je de volgende dag volkomen brak bent, hoofdpijn hebt en je stem hees klinkt, want dan ben je op het feest blijkbaar uit je dak gegaan. Daar denken we in de kerk anders over. Dominee Van der Werf leerde dat gedenken een uiterst serieus spel is van het present stellen van dat wat aan de orde is. Pasen vieren is de uitroep "De Heer is waarlijk opgestaan!" met het enthousiasme en de ernst alsof het op dat moment echt gebeurt.

Feest vieren is geen eenvoudige aangelegenheid. De routine verdriift zo gemakkelijk de geestdrift en de kunstmatig opgewekte extase is een leugen. Wij denken dat we wat kunnen leren van de Joodse gemeenschap. Wie wel

eens een Joodse bruiloft heeft meegemaakt, of daarvan een registratie heeft gezien, zal hebben waargenomen dat absolute

ernst en geestdrift goed samen kunnen gaan. Sterker, alleen bij absolute ernst komt de ware geestdrift tot bloei.

* Simchat tora, oftewel Vreugde der Wet. Een van de Joodse najaarsfeesten.

Gedenken in de vespers

Op onze ordes van dienst voor de vespers in de herfsttijd worden ook de Joodse feesten vermeld zoals de Grote Verzoending, Loofhuttenfeest en Vreugde der Wet. Waarom gedenken we deze dagen? Om onze gedachten op te frissen wat hiermee aan de orde is en wat de consequenties voor ons vieren is in de herfsttijd staan we hierbij stil op deze mid-dag. Ook nieuwsgierig? Hartelijk welkom!

Voor informatie en opgave: vespers@domkerk.nl of: 030-232 1148 / 06-4470 4610.

Het programma:

16.30 uur ontvangst met koffie en thee, ingang bruine deur Domstraat
16.45 uur Vesper-Intro programma in de sacristie
18.15 uur Maaltijd in het Domcafé
19.00 uur Vesper in het Noordertransept.

Auteur is lid van de werkgroep getijden Domkerk.

Wybrand Ganzevoort

Bij de viering van Soekot, het Loofhuttenfeest dit jaar op 5 tot 12 oktober, is het de regel dat je een hut maakt, een soeka, met alleen wat takken of bladeren als dak, en dat je daarin een week lang leeft. Je moet door het dak heen de hemel kunnen zien. Het Hebreeuwse woord voor dak is gag, en dat is meestal het stevige platte dak waar je op kunt lopen. Bijvoorbeeld in Deuteronomium 22:8: Wanneer je een nieuw huis bouwt, maak dan een hek aan je dak; dan breng je geen bloedschuld over je huis als er iemand van af valt.

Een dak boven je hoofd

De profeet Ezechiël roept in zijn visioenen van de eindtijd het beeld op van de natiën die optrekken tegen Jeruzalem maar daar verslagen worden (38). Bij hem is de aanvoerder van die vijandige legers Gog, uit het land Magog. Waar Ezechiël aan dacht is niet bekend, misschien aan koning Gugu / Gyges, die een kleine eeuw eerder in Lydië (nu West-Turkije) regeerde. Rabbi S.R. Hirsch (1808-1888) ziet tussen die twee, Gog en gag, een verband.

Gog staat dan voor de mens die een dak wil, een stevige bescherming tegen alles wat van boven komt. Daartegenover de soeka, met een dak van takken, daarin blijf je niet droog als het regent. Maar het gaat natuurlijk om meer dan regen. Het gaat om alles wat je kan overkomen. Wil je zekerheid, of durf je vertrouwen?

Kwetsbaar

Een dak geeft je de illusie van zekerheid, de soeka niet. De soeka

leert je dat het leven kwetsbaar is. Durven we dat aan? Als God met Israël begint, dan laat Hij ze de woestijn in gaan: geen zekerheden, en voluit ervaring van bedreigd zijn, van kwetsbaarheid. Maar Hij is er wel bij, en daarom kunnen ze verder, in vertrouwen.

Kleine breekbare mensen zijn we, durven we dat onder ogen zien? Of verschansen we ons achter muren als van Jericho, en denken we dat we in een harnas zo onkwetsbaar zijn als Goliath? Geloven we in onkwetsbaarheid? Gog is verslagen, Jericho verwoest, Goliath geveld. Een dak boven je hoofd, dat vinden we erg belangrijk, maar wat heb je eraan als je op reis bent?

Auteur maakt deel uit van de provinciale werkgroep Kerk en Israël.

* Een dak boven je hoofd: een soeka.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 1 oktober is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Hans Koops. In deze vesper wordt Handelingen 8: 4-25 gelezen. Petrus en Johannes zijn vanuit Jeruzalem naar Samaria vertrokken. Ze ontdekken dat het evangelie er is aangekomen en ontvangen, dat velen zich hebben laten dopen, maar dat de geestkracht ontbreekt. Als ze hierom bidden, merken ze dat de mensen ruimte krijgen, innerlijke ruimte en vrijheid.

De psalm van de zondag is psalm 89. Tijdens deze vesper klinkt koor- en orgelmuziek van Jan Welmers, Bert Matter en Franz Liszt. De Vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg verleent medewerking, Jan Hage is organist.

Op 15 oktober is er om 17.00 uur een vesper in de Marcuskerk. Voorganger is ds Kees Bouman en Karel Demoet bespeelt het orgel. Het thema van deze vesper is: 'Leven naar de Geest'. De lezing is Handelingen 15: 1-2 en 22-29. In het psalmgebed wordt psalm 119 deels gelezen en gezongen.

Zondag 29 oktober is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Ruth Peetoom. De lezing is Joël 3. De Psalm van deze zondag is Psalm 46. Thema: Reformatie. De Geest over alle mensen. Organist is Berry van Berkum; leden van de Vespercantorij verlenen hun medewerking. Wij zingen tijdens de vesper liederen uit de begintijd van de Reformatie het bekende Lutherlied: Ein feste Burg ist unser Gott. De cantorij zingt ein Deutsches Magnificat, tevens uit de begintijd van de Reformatie. Daarnaast zal er koormuziek van Michael Praetorius (1571-1621) en Johann Walter (1496-1570) ten gehore worden gebracht.

Bachcantate In Geertekerk

Op zondag 1 oktober om 19.30 uur staat in de Geertekerk cantate 80 'Ein feste Burg ist unser Gott' op het programma. De solisten zijn: Kitty de Geus (sopraan), Merel van Schie (alt), Carlos Monteiro (tenor), Coert van den Berg (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerrit Maas. De inleiding wordt verzorgd door kardinaal Eijk.

In het kader van het jubileumjaar van de Bachcantates Utrecht maken koor en orkest later deze maand een studiereis naar Leipzig. Ook daar wordt op zondag 22 oktober cantate 80 in de historische Thomaskirche door het hierboven genoemde Utrechtse muziekgeselschap uitgevoerd. Op dezelfde dag aan het einde van de middag verzorgen de musici uit de Domstad nog een concert in Leipzig. Dit concert vindt plaats in de Nikolaikirche met op het programma wederom cantate 80 en als extra werken Bachs vierde orkestsuite en Zadok the Priest van Händel.

Zomerfestival in de kerk

Kristel van der Horst

Afgelopen zomer hebben we vanuit Begane Grond het ZinindeZomerFestival georganiseerd. Een combinatie van zingeving, meditatieworkshops, kunst en ontmoeting: met een film, ontmoetingsdiner voor de buurt en stilte-ontbijt op zondagochtend. De Wilhelminakerk, met haar verschillende ruimtes, was daar uitermate geschikt voor.

Ik heb eens uitgezocht wat het had gekost als we dit festival op een gehuurde locatie hadden gehouden en kwam uit op een kleine 2.600 euro. (Niets gek, bij een sociale onderneming, drie dagdelen, drie ruimtes, onbeperkt koffie en thee, eten, audiovisuele middelen...) Ik kan u verzekeren dat we dat er niet uitgehaald zouden hebben.... Maar door het allemaal zelf te doen, hielden we zelfs een kleine 40 euro over.

Gemeenschapszin

De kerk was tijdens het festival een plek van gemeenschapszin. De organisatie ervan was een middel om ieder naar talent te laten bijdragen en zo samen iets tot stand te laten komen. En aldus geschiedte tijdens het ZidZ-Festival.

Ik wil maar zeggen, het hebben van een eigen kerkgebouw zorgt weliswaar voor kosten, maar het biedt ook ontzettend veel mogelijkheden! Het biedt je (letterlijk) de ruimte om op je eigen manier, en betaalbaar, een plek van verstillig, zingeving en onderlinge ontmoeting te zijn. Het positieve effect van zo'n gastvrije kerk is nauwelijks te overschatten, volgens mij.

De komende tijd houden we ons bezig met de vraag hoe de kerk zakelijker kan omgaan met het hebben van een eigen pand, wat

daarvoor nodig is. Bestaat er zoiets als 'rendabel kerkzijn'? Wordt vervolgd. Tips zijn welkom op welkom@beganegrond.nu.

* De Wilhelminakerk, uitermate geschikte ruimte voor diverse doeleinden zoals een festival of een rommelmarkt (foto Arnold Rietveld).

Pioniersplek Begane Grond / Utrecht Oost

Even voorstellen: mijn naam is Kristel van der Horst, 31 jaar en ik ben sinds vorig jaar pionier bij de Wilhelminakerk. Specifiek voor en met niet-kerkelijke zinzoekers, willen we een 'Begane Grond' in de wijk vormen, waar de ontmoeting met de ander, jezelf en God ruimte krijgt. Dat betekent allereerst ontmoeting faciliteren, bijvoorbeeld met een festival, brainstorm voor de buurt, maandelijkse borrels. Ook bezoekwerk aan jonge mensen uit de kaartenbak past daar prima in. Dat dit voorstelstukje pas een jaar na mijn aanstelling verschijnt, is misschien wat vreemd. Toch zegt het ook iets over de naar buitengerichte focus van Begane Grond en ben ik er wel een beetje trots op. Maar het is ook goed om als kerken van deze stad onze visie en ervaring met elkaar te delen. Vandaar ook dat ik mij voornamelijk hier regelmatig iets te schrijven. Begane Groet! Kristel

Meer informatie en foto's: beganegrond.nu

Brief uit de hemel

Wieke de Wolff, straatpastor

Onlangs ontvingen wij (vrijwilligers bij de inloop, collega en ik) post uit de hemel. De bezorger van de post was een goede bekende van ons. "Julie hebben post uit de hemel. God zei tegen me: 'Jij kent die mensen van de inloop goed, wil jij dat even bezorgen?' Bij dezel!" En hij overhandigde ons elk een dichtgeplakte envelop. Op de achterkant stond in kriebelletters 'Lucas 17: 6'. We werden er wat lacherig van. Post uit de hemel, toe maar. Eén van ons opende de envelop. Er zat niets in. Of toch? Helemaal onderin, in de vouw van de envelop, bevonden zich wat zaadjes.

"Mosterdzaadjes!" Riep iemand uit. De bezorger grinnikte. "Ik zei toch, een brief uit de hemel!" "Geef ons meer geloof", zeiden de apostelen tegen de Heer. "Als jullie geloof de kracht had van een mosterdzaadje," antwoordde de Heer, kon je tegen die moerbeibom daar zeggen: "Maak je met wortel en al los en plant jezelf in zee, en hij zou doen wat je zei" (Lukas 17: 6, Groot Nieuws voor U). De week daarvoor hadden we het bij de Tafel van 12 gehad over het koninkrijk van God – dat dat vergeleken kon worden met een mosterdzaadje: "Het is als een mosterdzaadje, het kleinste van alle zaden op aarde. Iemand zaait het in, en eenmaal in de aarde komt het op en het wordt groter dan alle andere planten. Het krijgt zo grote takken dat de vogels in de lucht kunnen nestelen in zijn schaduw." (Marcus 4: 32, GNvU).

Ik herinner me dat het gesprek naar aanleiding van het beeld uit Markus ging over de vraag waar je het Koninkrijk van God, dat rijk van vrede en recht, nu zou kunnen vinden. Iemand bromde: "Dat vind ik nergens, behalve bij de inloop van de Jacobikerk." Hoe de gesprekken onderling verder ver-

liepen, weet ik niet. De enige 'centrale' reactie was deze geweest. Onze postbezorger was ook bij die Tafel van 12 geweest. En nu ontvingen we van hem een mosterdzaadje. "Ik dacht, er is te weinig geloof. En dan bedenk ik zoiets als dit", verklaarde hij zich nader. Te weinig geloof. Bij wie? En in wat? Ik kan niet anders dan het koppelen aan de bewuste Tafel van 12 – en de magere respons op de vraag waar je het koninkrijk van God nu nog vindt.

Dat koninkrijk van God, waar vind ik dat? In ieder geval in de handeling van onze postbezorger, die ons met zijn ludieke actie wees op het belang van geloof, van vertrouwen. Iets kan onmogelijk lijken. Zo onmogelijk dat je je afvraagt of het zin heeft je er nog voor in te spannen. Wat te denken van iemand die al bijna 30 jaar in Nederland woont en geen verblijfsvergunning heeft – en niet terug kan naar zijn eigen land. Al jaren doen verschillende mensen hun best om hem bij te staan, in de hoop op een redelijk bestaan in Nederland. Of hij ooit een verblijfsstatus krijgt is zeer de vraag – maar een plek waar hij blijven kan en enige begeleiding moet toch mogelijk zijn. Al enige keren heeft hij dat inderdaad gehad –

VAN DE STRAAT

maar of door zijn eigen wanhoop of doordat zijn verblijf in Nederland weer op het spel komt te staan moeten hij en deze mensen weer min of meer opnieuw beginnen. Zin deze man ooit rust vinden? Als je geloof de kracht heeft van een mosterdzaadje...

De brief uit de hemel ontlokte ons eerst ongeloof (brief uit de hemel?! toen een lach en een reactie als: "hier doe je het toch allemaal voor" (van een vrijwilligster) en uiteindelijk food for thought.

In de ene tekst wordt het mosterdzaadje vergeleken met geloof. In het andere met het koninkrijk van God. Wat ze met elkaar te maken hebben? Wat mij betreft dat geloof in de voltooiing van dat koninkrijk onontbeerlijk is om in die beweging van dat koninkrijk betrokken te zijn en te blijven. Kome uw Rijk.

Muziek in de Wilhelminakerk

Edith Tilanus

Zondagmiddag 15 oktober vindt het eerste concert in de reeks benefietconcerten van dit seizoen plaats. De organisatoren zijn verheugd over het feit dat het KrommeRijnFluitkwartet komt spelen. "In de goede akoestiek van de Wilhelminakerk zal het kwartet prachtig klinken", aldus E. Tilanus namens de organisatie.

Het KRF is een ensemble van niet-professionele musici, dat zich bezigt houdt met kwartetten en trio's voor fluit en strijkinstrumenten (viool, altviool en cello). De fluitist zoekt steeds naar verrassende stukken voor deze bezetting. Het ensemble bestaat al sinds 1977. Aanleiding was een radioopname van een van de kwartetten van Mozart op verzoek van de KRO. Dat beviel zo goed, dat ze besloten door te gaan. In 1992 heeft Jurriaan Andriessen een kwartet voor hun geschreven. Het KrommeRijnFluitkwartet treedt regelmatig op in de brede regio van het KrommeRijn gebied. Ze hebben verschillende cd opnamen gemaakt.

Eigentijdse mix

Hun repertoire beperkt zich niet

tot de klassieke periode maar omvat werken vanaf circa 1760 tot heden. In de concerten brengen zij graag een mix van klassieke en meer eigentijdse muziek. Zij geven er een (korte) mondelinge toelichting bij. Dit keer spelen zij van Franz Danzi, Camiel

Severijns, Herman Strategier en Wolfgang Amadeus Mozart. Uitvoerenden zijn: Frank Adriaans, fluit; Jan Gispén, viool; Maarten Pieters, altviool; Camiel Severijns, cello. Het concert begint om 16.00 uur. De toegang is vrij. Een vrij-

* Het KrommeRijnFluitkwartet.

willige bijdrage na afloop van het concert komt ten goede aan het kerkgebouw en is zeer welkom. We hopen dat u in groten getale naar deze schitterende muziek komt luisteren.

BOEKPRESENTATIE 'GELOOF LAAT EEN MUUR VALLEN'

Van Luther geleerd: Christian Führer en de vreedzame revolutie van 1989

Theo van Willigenburg

"We hadden met alles rekening gehouden, behalve met kaarsen en kerkdiensten." Het zijn de beroemd geworden woorden van een hoge Stasi-officier, zoals opgetekend door de Oostduitse schrijver Erich Loest in zijn roman 'Nikolaikirche.'

Leipzig was de stad waar de Vredesvespers in de Nikolaikirche van Pfarrer Christian Führer (1943-2014) uiteindelijk leidden tot de massademonstraties die de opmaat vormden voor de val van de Berlijnse muur. In die Vredesvespers kregen de liederen van Luther en de teksten uit de Lutherbijbel een ongekende actuele betekenis. Bidden werd een politiek brisante bezigheid.

Op 7 oktober verschijnt de Nederlandse vertaling van Christian Führer's mémoires 'Wir sind dabei gewesen', onder de titel: 'Geloof laat een Muur vallen. Mémoires van de Wende-dominee'. De vertaling uit het Duits is verzorgd door Pieter Oussoren, bekend als vertaler van de Naardense Bijbel (2004, 2017^{1,2}) en eerder als vertaler van Erich Loest's 'Nikolaikirche' (Het wonder van Leipzig, Boekencentrum 2003).

Filmbeelden

'Van Luther geleerd' wordt gepresenteerd in de lutherse kerk tijdens een muzikaal-literaire voorstelling waarin de treffende teksten van Christian Führer worden gemengd met filmbeelden over de omwenteling en met composities over de Lutherliedertjes die in de Oostduitse Vredesvespers zo'n belangrijke rol speelden. Zo horen we een op-

drachtcompositie over Luther's oorspronkelijke melodie van Ein feste Burg door de Utrechtse musicus Karel Demoet en zijn kamerkoor Ab Novembris. De voorstelling wordt afgesloten met een lezing door prof. dr. Beatrice de Graaf, hoogleraar Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen, over de inspiratie die de Reformatie bood voor het vreedzame verzet tegen het communistische regime.

* Massademonstraties tegen het DDR-regime bleken uiteindelijk succesvol (beelden uit Bundesarchiv).

Boekpresentatie 'Geloof laat een muur vallen'; zaterdag 7 oktober 15.30 tot 17.00 uur - lutherse kerk, Hamburgerstraat. Nadere informatie via: vanwilligenburg@kantacademy.nl.

Welters en Luther in middagconcerten

Op 30 september is het derde en laatste concert ter ere van de Utrechtse componist Jan Welters, wiens tachtigste verjaardag deze zomer is gevierd. In de reeks Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk klinken op deze laatste dag van de maand Welters' orgelwerken, te vertolken door achtereenvolgens Willem Tanke, Berry van Berkum (winnaar van het Prins Claus orgelconcours) en Jan Hage.

De week daarop, op 7 oktober, is orgelmuziek uit de Spaanse Contra-Reformatie te beluisteren in de Domkerk. Domorganist Jan Hage speelt composities van Juan Cabanilles, Antonio de Cabezón en Francisco Correa de Arauxo. Op zaterdag 14 oktober zingt het koor van de Domcantorij onder leiding van Domcantor Remco de Graas werken van de componisten Hendrik Andriessen, Albert de Klerk en Herman Strategier.

Op 21 oktober is '500 Jaar Reformatie' het thema van een meezingconcert in de Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk. Met Domorganist Jan Hage en cantor/hymnoloog Arie Eikelboom wordt de traditie van het psalmzingen in Nederland hoog gehouden. (Ook al zullen er ongetwijfeld tevens lage tonen klinken). Op 28 oktober is opnieuw '500 Jaar Reformatie' de leidraad van het concert op zaterdagmiddag in de Domkerk. Koor, solisten en barokorkest van de Domcantorij onder leiding van Domcantor Remco de Graas laten dan de beroemde Bachcantate 'Ein feste Burg ist unser Gott' horen ter gelegenheid van het reformatiefeest. Een andere versie van deze cantate klinkt een week later weer, op zaterdag 4 november. Daarover meer in de volgende editie van Kerk in de Stad.

Jacobidebat: 'Je werk of je leven?'

Op dinsdag 3 oktober is in de Jacobikerk weer een debatavond, die om 20.00 uur begint. 'Je werk of je leven?' is de veelzeggende titel van dit eerste Jacobidebat van het nieuwe seizoen.

Nederland staat bekend om zijn calvinistische arbeidsethos: Hard werken, eerlijkheid en verantwoordelijkheid zijn belangrijke deugden. Maar er is ook een keerzijde: je bent pas iemand wanneer je wat presteert. Met docenten, scholieren en hun ouders gaat Ben Tigelaar deze avond in gesprek over wat van waarde is als het gaat om werk en carrière. Toegang is vrij, iedereen is welkom.

Thema-avond over depressie

Op dinsdag 14 november is er in de Tuindorpkerk een avond over het thema 'depressie'. De discussie wordt ingeleid door Arjan Braam, psychiater bij Altrecht en bijzonder hoogleeraar aan de Universiteit Voor Humanistiek (UvH). Het begint om 20.00 uur. In de volgende editie meer informatie over deze thema-avond, het slot van een vorig seizoen begonnen reeks over de vele aspecten van (het omgaan met) depressie.

* Protesten van bezoekers die in 1989 de Nikolaikirche verlaten.

Inloop Huiskamer Schildersbuurt

Elke donderdag van 14.30 tot 16.00 uur is er vrije inloop in de Huiskamer van de Schildersbuurt, Hobbemastraat 41. De eerste donderdag van de maand is er iets bijzonders: op 5 oktober wordt waarschijnlijk een gezellige spelletjesmiddag; maar het kan ook dat er wat korte filmpjes vertoond worden, gemaakt door een buurtbewoner (houd de raamposters in de gaten). Op 2 november is er een lezing met veel beeldmateriaal over het Domplein vroeger en nu. Iedereen is welkom! Meer informatie bij marianvan-giezen@online.nl of 06-1841 9992.

Primeur in Utrecht: Protestantse lezing

Op 31 oktober 14.00 uur vindt in de Janskerk de eerste zogenoemde Protestantse lezing plaats, met de titel: Een frisse wind door Europa. Dr. Katherina Kunter zal spreken over de invloed van 500 jaar protestantisme op onze huidige maatschappij. Kunter screef het boek '500 jaar protestantisme'. Voor het begin van de lezing is er een workshop zingen onder leiding van Hanna Rijken en na de lezing is er een vesper onder leiding van ds Andreas Wöhle met een gelegenheidskoor uit de workshop. Meer informatie volgt in de digitale agenda van de Protestantse Kerk in Nederland. Deze Nederlandstalige lezing is vrij toegankelijk.

Luther als uitdaging voor de kerken

Het Oecumenisch Forum voor Katholiciteit houdt op zaterdag 25 november zijn jaarlijkse ontmoetingsdag in het Auditorium van Museum Catharijne Convent aan de Lange Nieuwstraat 38. Thema is dit jaar van de Reformatie-herdenking: 'De katholieke Luther als uitdaging voor de kerken'.

"Luther wilde geen nieuwe kerk stichten, hij was uit op het herstel van de ene heilige katholieke en apostolische kerk van Christus. Hij was niet 'protestant', of evangelisch, hij wilde katholiek zijn in de brede zin van het woord" aldus het Oecumenisch Forum voor Katholiciteit. Hoofdspreker op de jaarlijkse ontmoetingsdag van het Forum is dr Wolfgang Thönissen, directeur van het Johann-Adam-Möhler-Instituut voor Oecumenica in Paderborn (BRD), die een belangrijk aandeel heeft gehad in de Lutherherdenking in Duitsland. Hij zal spreken over De Katholieke Luther als uitdaging voor de kerken. Voor een (schriftelijke) vertaling van de lezing wordt gezorgd.

's Middags staat de Luther-tentoonstelling centraal die in Museum Catharijne Convent plaatsvindt. Deelname aan de ontmoetingsdag kost twintig euro, inclusief koffie, thee en lunch. Studenten half geld. Aanmelding vóór 15 november door overmaking van het verschuldigde bedrag op rekening NL58 INGB 0006489634, ten name van Oecumenisch Forum voor Katholiciteit, onder vermelding van 'ontmoetingsdag 2017'. Informatie over het Oecumenisch Forum voor Katholiciteit is te vinden op de website www.forumkatholiciteit.nl.

Luther in de Domkerk

Bram Schriever

Vanaf 31 oktober 2016 tot en met 31 oktober 2017 staat de Protestantse Kerk in Nederland stil bij 500 jaar Protestantisme. Het jaar werd geopend met een startbijeenkomst in Amsterdam, gevolgd door een estafette door het hele land en eindigt met een slotbijeenkomst in de Domkerk op 31 oktober.

Ook in de Domkerk zelf is gedurende het hele jaar aandacht geweest voor Luther. Deze aandacht wordt nu afgesloten met twee activiteiten. De één richt zich op het Luthers leesrooster, de ander op het Lutherse zondagslied dat dit jaar iedere week klinkt in de Domkerk.

Woensdagavond 4 oktober verzorgt hymnoloog Arie Eikelboom een inleiding over het Lutherse Zondagslied. Het Lutherse Zondagslied is onlosmakelijk verbonden met het Luthers leesrooster, dat de Domkerk dit jaar in het ka-

*Arie Eikelboom.

der van 500 jaar Reformatie in de zondagse eredienst volgt. Omdat Luther wilde dat zijn gemeente in de eigen volkstaal zong, ging hij zelf liederen schrijven. Lieder die wij vandaag de dag nog steeds zingen, dit jaar in het bijzonder als zondagslied.

Arie Eikelboom is kenner bij uitstek van het Lutherse kerklied en meeslepend verteller. Luisterend en zingend krijgen we inzicht in het Lutherse kerk- en zondagslied. De avond op 4 oktober begint om 20.00 uur in het DomCafé van de kerk, aanbellen bij het rode deurtje, Achter de Dom 1. Natuurlijk bent u ook hartelijk

welkom bij vesper voorafgaand om 19.00 uur.

Lezen - kijken - leren

Ook in het kader van het Lutherjaar is het programma dat start op dinsdag 24 oktober. Het is de eerste van drie dinsdagmiddagen die gaan over het Luthers leesrooster. Een jaar lang werd in de zondagse eredienst het Luthers leesrooster gevolgd. Het is een oud eenjarig rooster dat de West-Europese theologie, kunst en cultuur heeft gestempeld. Een zorgvuldig samengesteld geheel van oud-testamentische lezing, antwoordpsalm, epistellezing en evangelielezing. Op drie dinsdagmiddagen lezen we de teksten voor de zondag, kijken naar de onderlinge verbanden, en zien hoe schilders de verhalen hebben verbeeld. De tweede en derde bijeenkomst die ook in het DomCafé plaatsvinden zijn op 7 en 21 november. Het begint die dagen om 16.00 uur.

Voor meer informatie en voor aanmelding kunt u terecht bij ds Netty de Jong-Dorland, telefoon 030-2400 660, e-mail: predikant@domkerk.nl.

Choral Evensong & Pub dit najaar

Hanna Rijken

Vanaf donderdag deze maand is er weer wekelijks een Choral Evensong & Pub op donderdagavond in de binnenstad.

De Choral Evensong op donderdag 5 oktober vindt plaats om 20.00 uur in de Jacobikerk. Na afloop is er mogelijkheid tot ontmoeting in de pub. Een week later, op 12 oktober op het zelfde tijdstip, is de locatie van de Cho-

ral Evensong & Pub de Janskerk. Vanwege de herfstvakantie is er geen Choral Evensong & Pub op donderdag 19 oktober, maar weer wel op donderdagavond 26 oktober, dan is de Domkerk weer de plaats van handeling, net als aan het begin van het seizoen (op 14 september). Op 2 november weer de Janskerk, daarna twee keer (op 9 en 16 november) in de Ste Gertrudiskathedraal (waar het ook was op 21 en 28 september). De andere data en locaties van de Choral Evensong & Pub in dit kalenderjaar zijn 23 november Domkerk,

* Hanna Rijken.

30 november Jacobikerk en 7 december Janskerk. Telkens dus om zeven uur in de avond de vesper, daarna de kroeg in om gewijd na te praten onder het genot van een drankje.

Na de zondvloed

Arnold Rietveld

Op 17 september zong ik tijdens de Vredesweek in de Doopsgezinde kerk. We zongen elkaar de vrede toe in het Nederlands, Spaans, Engels en Duits. Mijn gedachten verplaatsten zich naar een bezoek aan de stad Würzburg in de Duitse deelstaat Beieren op een zondag in augustus.

Ik had twee boeken meegenomen ter voorbereiding van de reis naar Würzburg: 'The lion's bridge: a girl's life in Hitler's Würzburg' van Rosemarie Scheller Rowan en 'To destroy a city: strategic bombing and its human consequences in world war II' van Hermann Knell. Beide

boeken vallen niet in de categorie vakantielectuur. Het eerste boek beschrijft de nazitijd in Würzburg, gezien door de kinderen van Rosemarie Scheller. Het is een verhaal van hoe een jong gezin deze periode overleeft en pas vanaf het voorjaar van 1944 begint het dagelijks leven steeds grimmiger vormen aan te nemen. Het tweede boek is een aanklacht tegen het Geallieerde luchtaanval op Würzburg van 16 maart 1945, waarbij 92 procent van de stad verwoest werd. Voor de dagjesmensen is de stad op het eerste gezicht nog steeds een mooie stad met veel historische gebouwen, zoals de residentie van de Prins-Bisschop dat met fraaie fresco's op de UNESCO-werelderfgoed lijst staat. De stad is een van de steden langs de Rijn en de Main die na zware bombardementen grotendeels in oude stijl hersteld zijn. Eerst werden de huizen hersteld en op verzoek van de toenmalige bisschop de kerken als laatste. De kerkgebouwen opgetrokken in Romaanse of Barokke stijl tellen dan ook veel moderne elementen. Hermann Knell vraagt zich af waarom zijn stad zo verwoest werd. Als overlevende van het bombardement zinde hij op een persoonlijke kruistocht om het brein van het bombardement, de Britse

luchtmaarschalk "Bomber" Harris als oorlogsmisdadiger aan te klagen. Knell, afgekeurd door de Nazi's voor militaire dienst vanwege polio, probeert na de oorlog af te studeren om een toelatingsexamen tot een technische universiteit te mogen doen totdat hij "opzettelijk" door de chauffeur van een Amerikaanse legertruck omver gereden wordt en door ingrijpen van toeschouwers door een Amerikaanse soldaat in een passerende jeep naar het ziekenhuis gereden wordt. Knell speurt in de archieven om het "onrecht" aan te tonen dat zijn stad op 16 maart 1945 getroffen heeft. Elk jaar luidden op 16 maart de klokken van de kerken 17 minuten lang rond het tijdstip van de luchtaanval.

Na zijn pensionering bezoekt Knell het graf van de Britse luchtmaarschalk Sir Arthur ("Bomber") Harris en is veel milder in zijn oordeel over hem geworden. Knell laat de lezer van zijn boek oordelen na de "feiten" gepresenteerd te hebben. De VVV gids in Würzburg stelt de inwoners van deze stad voor als wijndrinkende Limburgers die bij de hoge waterstanden van de rivier de Main vanaf de kade het rijzende water gadesloegen met een glas champagne in de hand. Zij benadrukt ook nog eens dat de

ASJEMENOU

inwoners van Würzburg Franken zijn en dus uit de Nederlanden afkomstig zijn. Ik vraag mij af wat Rosemarie Scheller en Hermann Knell van deze bijna carnavaleske sfeer bij een natuurlijke catastrofe gedacht zouden hebben. Zowel Scheller als Knell emigreerden uit het naoorlogse Duitsland: Scheller ontmoette een Amerikaanse GI en verhuisde naar de VS, terwijl Knell verhuisde naar Engeland. Daar zag Knell de effecten van Duitse luchtaanvallen op Londen en ontwikkelde zijn boek zich tot een aanklacht tegen de verwoesting van steden t.g.v. luchtaanvallen.

Terwijl ik over het Domplein wandelde naar de doopsgezinde kerk, hoorde ik temidden van de toeristen de talen waarin wij elkaar even later toezongen. Ik hoop dat oorlog achter ons ligt en dat de naties in vrijheid met elkaar blijven leven.

Schola Davidica zingt Engelse Evensong met Duitse 'touch'

Teuni Trouwborst

Ook Schola Davidica is het niet ontgaan dat oktober 2017 in het teken staat van 500 jaar Reformatie in relatie tot de herdenking van een van de grondlegers daarvan: Maarten Luther. De maandelijkse Evensong van Schola Davidica in de Janskerk op zondag 22 oktober staat dan ook geheel in het teken van die herdenking.

Zijn grote liefde voor muziek stak kerkhervormer Luther niet onder stoelen of banken. Zo ontstond al snel een samenwerking met Johann Walter, de eerste lutherse cantor en componist. Hij schreef meesterwerken op het gebied van de 'Figuralmusik' met zijn meerstemmige koorzettingen. In die tijd werd de melodie niet door de sopranen gezongen, maar door de tenoren, ook te horen in ons koorgebed van zijn hand

* Schola Davidica.

'Ein feste Burg'. De anthem aan het slot van de Evensong, 'Verleih uns Frieden' is tevens gebaseerd op een tekst van Luther, zijn geparafraseerde vertaling van de Latijnse hymne Da pacem Domine. Dit smeekgebed is prachtig door Mendelssohn getoonzet en weet harten te raken.

De overige vaste onderdelen van de Evensong hebben wel een 'typical English' karakter. Zo zijn de Preces and Responses van de hand van Peter Nardone, momenteel Director of Music van de kathedraal van Worcester. Naast componist ook countertenor (zong bij The King's Consort

en Tallis Scholars) is Nardone ook organist. In de chant op de (Luther-) psalm 46 van dirigent Daniël Rouwkema zullen zeker ook sporen te vinden zijn van de jaren dat hij zich in Engeland heeft ondergedompeld in de kathedrale koormuziek.

Akoestiek

En onmiskenbaar Engels klinken de Canticles van Howells, geschreven met de specifieke lange nagalm-akoestiek van St. Paul's Cathedral in het achterhoofd. De weldadige akoestiek van de Janskerk is zeker ook geschikt om de schoonheid hiervan te laten ontdekken. Schola Davidica staat onder leiding van Daniël Rouwkema en het orgel wordt bespeeld door Jan Hage.

Wie hier deelgenoot van worden en dit wil ondergaan, is welkom op zondag 22 oktober bij de Evensong in de Janskerk.

De deuren gaan open om 16.30 uur (met koffie of thee), de Choral Evensong begint om stipt 17.00 uur.

Bach Ensemble Amsterdam in Pieterskerk

Bach Ensemble Amsterdam speelt op vrijdag 6 oktober in de Pieterskerk. In dat concert, te beginnen om 20.15 uur, speelt en zingt het ensemble muziek waarin zowel doodsang als doodsverlangen centraal staat.

In het requiem van de Franse componist Jean Gilles, dat beoemdheden als Rameau en Lodewijk XV naar hun graf begeleidde, klinkt drama en eenzaamheid, maar ook optimisme als het Lux Perpetua (eeuwige licht) gaat schijnen. De titel van het motet 'Fürchte dich nicht' ('Vreest niet') spreekt voor zich. Het concert wordt afgesloten met de cantate BWV 8 'Liebster Gott, wenn werd Ich sterben'. Daarin klinkt aanvankelijk angst (hemelse klokjes in het openingskoor), maar in de basaria verdwijnen de zorgen. In het slotkoraal klinkt niets dan vertrouwen, een geruststellend einde van de avond.

Bach Ensemble Amsterdam, voor het eerst in Utrecht optredend, staat onder leiding van dirigent Paulien Kostense. Solisten zijn: Lucie Chartin, sopraan; David van Laar, alt; Pablo Gregorian, tenor en Michiel Meijer, bas.

Lieddag in het Johannescentrum

Op zaterdag 4 november is in het Johannescentrum een lieddag rond de cantate voor Advent en Kerst 'Nacht van droom en van verlangen'. Tere liederen die het voorzichtig doorbreken van het licht in de duisternis bezingen. Jannet Deller schreef de teksten van de cantate, de muziek is gecomponeerd door Tom Löwenthal.

De lieddag is bedoeld voor iedereen die graag zingt, voor koren en individuele zangers, die als voorbereiding op de tijd van Advent en Kerst (verder) kennis willen maken met de cantate en deze samen met ons wil instuderen. Of gewoon voor iedereen die zin heeft om deze mooie muziek te zingen.

Wie mee wil zingen is zaterdag 4 november van harte welkom in het Johannescentrum, Moezeldreef 400 in Utrecht. De lieddag begint om 10.30 uur en eindigt rond 16.00 uur met een korte vesper. De kosten voor de lieddag bedragen 25 euro; bladmuziek, koffie, thee en een smakelijke lunch zijn in de prijs inbegrepen.

Wilt u meer weten over de lieddag of wilt u zich aanmelden? Mail dan, liefst voor 21 oktober, naar lieddag@johannescentrum.nl. Meer informatie is ook te vinden op onze website www.johannescentrum.nl.

Lezing over '500 jaar secularisatie'

In de Jacobikerk is op dinsdag 24 oktober een reformatielezing, getiteld: '500 jaar secularisatie? De onbedoelde gevolgen van de Reformatie'. Deze avond wordt georganiseerd door de christelijke studentenvereniging CSFR, met medewerking van onder anderen monseigneur De Korte, ds De Reuver, prof. dr. Huijgen en prof. dr. Van der Geest. Het geheel staat onder leiding van ds Gruteke. De lezing begint om 20.00 uur.

"We zijn allemaal mensen die iets voor elkaar kunnen betekenen"

Gezichten van Villa Vrede (4)

Arash is een 34-jarige vluchteling uit Iran en wil graag zijn verhaal delen. Hij is het Nederlands nog niet zo machtig, maar doet erg zijn best om de taal te leren. Hij hunkert naar contact met anderen. Dit is het vierde deel in de tweemaandelijks serie waarin bezoekers van Villa Vrede in Utrecht aan het woord komen.

Hoe ervaar je jouw verblijf in Nederland?

In Iran heb ik economie gestudeerd en had daar op zich een goede baan. Maar ik ben gevlucht om vrijer te kunnen leven. Als christen kreeg ik steeds vaker problemen met de politie en zag in mijn land voor mijzelf geen toekomst meer. Met een vals paspoort en hulp van een mensensmokkelaar ben ik via Rusland naar Nederland gevlogen. Op hoop van zegen.

Ik ben nu een jaar en vier maanden hier. Eerst heb ik een tijdje in AZC Den Helder gezeten, maar was daar niet op mijn plek. Hier in Utrecht wel, maar ik heb helaas geen vaste verblijfplaats. Ik slaap soms bij vrienden en kennissen, maar regelmatig ook op straat als het niet anders kan. Ik heb me ingeschreven voor de nachtopvang, maar ik moet nog vier maanden wachten. Ik wil graag wonen en werken in Nederland, maar dat is ingewikkeld zonder papieren.

Wat heb je ontdekt in de tijd dat je hier bent?

Ik zou hier heel graag willen blijven, maar mijn toekomst is nu nog onzeker. Niet alleen vanwege mijn papieren, maar ook omdat ik ziek ben. Zes jaar gelden kreeg ik een auto ongeluk. Ik heb nog altijd een pijnlijke been en loop moeizaam. Ik krijg geen medicijnen, want het is niet duidelijk wat ik precies mankeer. Ik heb veel rust nodig en kan niet teveel lopen. Maar hoe kun je goed uitrusten zonder dak boven je hoofd?

Overdag word ik goed opgevangen. Bij Villa Vrede, maar ook bij de Sint Jozefkerk en de Rafaëlkerk. Chris en pastor Koos zijn belangrijke mensen voor mij. Ze helpen door echt naar me te luisteren en door Bijbelstudie met mij te doen. Ik ben heel blij met hun steun.

Wat betekent Villa Vrede voor jou?

Ik doe vrijwilligerswerk bij Villa Vrede, ik kook, zet koffie en maak schoon. Ik leer hier Nederlands en dat wil ik ontzettend graag leren om gemakkelijker contact te leggen.

Welke talenten heb je?

Vroeger in Iran werkte ik op kantoor in een fabriek en moest ik via de computer orders plaatsen. Maar ik vind sociaal werk eigenlijk veel leuker. Contact maken met Nederlanders en anderen om hun cultuur beter leren kennen. Verder lees ik graag boeken en speel ik biljart. Maar dat is meer een hobby.

Wat zou je andere mensen wil meegeven?

Ik zou me graag verdiepen in andere culturen en mensen iets mee willen geven van mijn eigen Iraanse cultuur. Ik vind die uitwisseling belangrijk. We zijn allemaal mensen die iets voor elkaar kunnen betekenen.

Als je burgemeester van Utrecht of minister-president van Nederland was, wat zou je doen?

Dat is een moeilijke vraag waar

ik geen antwoord op heb. Ik zie op dit moment geen enkele mogelijkheid om iets te veranderen. Ik kan me dat gewoon niet voorstellen.

Wat is jouw hoop voor de toekomst? Ik hoop dat ik een vaste woonplek in Utrecht kan krijgen zonder kans op uitzetting, dat hier

kan studeren of werken. Inmiddels heb ik een aardig netwerk in Utrecht, ik ken diverse mensen in de katholieke kerk. Maar ik wil hen niet overvragen. Ik wacht geduldig af wat er op mij afkomt. Ik heb vertrouwen.

(Interview: Gottfrid van Eck, pr-vrijwilliger bij Villa Vrede).

* Bezoekers van Villa Vrede zoals Arash, houden zich onder meer bezig met creatieve utingen.

* Een maaltijd, bereid in Villa Vrede.

DIACONAAT WERELDWIJD

in november verder

In dit oktobernummer bij wijze van uitzondering geen bijdrage in de maandelijkse serie Diaconie Wereldwijd. Dit heeft onder meer te maken met de vroege grafische productie van *Kerk in de Stad*, zodat bijvoorbeeld het verslag van de stedelijke ZWO-dienst van 24 september pas in de editie van november kan worden geplaatst. Verder zal de rubriek Diaconie Wereldwijd in het novembernummer een portret bevatten van Martha van der Perk, die vanuit de Nieuwe Kerk voor het ZWO-werk is uitgezonden.

Latifagebed in 'Afstemmen op de Stille...'

In de lutherse kerk begint op donderdag 12 oktober weer een serie bijeenkomsten onder de noemer 'Afstemmen op de Stille...'. In deze en volgende stiltesessies (zie slot van artikel) komen thema's uit het Latifagebed aan de orde. Het Latifagebed is een meditatievorm met oude wortels. In het gebed raak je letterlijk en figuurlijk aan subtiele, essentiële krachten in het menselijk leven, die inmiddels als zeer universeel worden erkend, ook in de christelijke traditie. Tijdens de serie 'Afstemmen op de stille' in de lutherse kerk zullen we dit jaar de zeven zachte krachten van het Latifagebed als leidraad nemen. Denk daarbij aan verlangen, hopen, loslaten of bereid zijn. Thema's die verbinding leggen tussen jezelf, de wereld om je heen en God.

De bijeenkomsten beginnen met een ontspanningsoefening en concentratie op het thema. Daarna zijn de deelnemers een groot deel van de tijd in stilte in de intieme ruimte van de kerk. We sluiten gezamenlijk af. Neem een boekje mee voor als je iets wilt opschrijven. Het is prettig als je alle keren mee kunt doen. Met of zonder ervaring, je bent van harte welkom! Begeleiding van de bijeenkomsten is in handen van drs. Conny van Lier en ds Catrien van Opstal. Opgave vóór 5 oktober bij: cvopstal@hotmail.com. Kosten: najaar vijftien euro, voorjaar twintig euro. De bijeenkomsten zijn telkens van 16.30 tot 17.45 uur in de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat in het centrum, op 12 oktober, 9 november, (vrijdag!) 8 december, donderdag 25 januari, 22 februari, 22 maart, 19 april 2018.

*Ik besta
Ik verlang
Ik hoop
Ik geloof en vertrouw
Ik laat los
Ik heb lief
Ik ben bereid*

Wijsheid verlicht ons, en kom met je stralen!

Presentatie nieuwe liederen 'Vrouwe Wijsheid' op 18 en 19 november in de Janskerk

Elise Rommens-Woertman

De EUG/Janskerkgemeente heeft afgelopen jaar een bijzonder project georganiseerd rond het thema 'Sophia, Vrouwe Wijsheid onder ons'. Het begrip Wijsheid heeft oude Bijbelse wortels. Onder andere in het boek Spreuken komt de Wijsheid naar voren in de persoon van een vrouw, die mensen aanspreekt op de straat. Zij geeft onderricht in het hart van de samenleving, waar ze voor iedereen zichtbaar en hoorbaar is.

Als mensen de wijsheid, die van God komt, toelaten in hun hart en handelen, dan zal er recht en vrede zijn, dan zullen we gaan in het spoor van de Levende. Een oproep tot een manier van leven die vandaag de dag minstens zo relevant is als in Bijbelse tijden. Het resultaat van het project rond Vrouwe Wijsheid is een aantal nieuwe religieuze liederen rond dit thema, die in het weekeinde van 18 en 19 november voor het eerst uitgevoerd zullen worden.

*Wijsheid verlicht ons,
en kom met je stralen.
O Wijsheid, verlicht ons,
omring ons met kracht!*

Aanleiding voor dit project is de aankoop van een bijzonder schilderij door de EUG met als titel 'Waiting for Sophia', gemaakt

door Angie Devereux. Te zien is Vrouwe Wijsheid, die op het punt staat het Woord te baren. Want wie het schilderij van dichtbij bekijkt, ziet dat het is opgebouwd uit vele Bijbelcitataten.

* Mathilde, de componiste van de liederen.

Inspiratie

Afgelopen voorjaar heeft een aantal mensen zich laten inspireren door dit schilderij. Zij hebben een aantal poëtische teksten geschreven over deze Sophia, Vrouwe Wijsheid die het Woord van God draagt en baart. Deze teksten zijn vervolgens op muziek gezet (voor koor en orgel) door de jonge componiste Mathilde Wantenaar. Mathilde (1993) studeerde compositie bij onder anderen

Componist des Vaderlands Willem Jeths, won diverse prijzen en schreef voor onder meer het Nederlands Blazers Ensemble en het Asko-Schönbergensemble.

Laurens de Man, organist van de Janskerk, is enthousiast over het project: "het zijn prachtige, 'pure' composities geworden, in ritme en harmonie vaak verrassend en uitdagend, maar ook praktisch uitvoerbaar in de liturgie".

Instuderen

In het weekeinde van 18 en 19 november worden deze nieuwe liederen voor het eerst ten gehore gebracht.

Op 18 november zal er een lieddag zijn in de Janskerk van 10.00 tot 16.00 uur, waarop de liederen uitgebreid ingestudeerd zullen worden met alle aanwezigen, onder de bezielende leiding van Hans Leeuwenhage, met medewerking van Laurens de Man (orgel) en een projectkoor. Daarnaast zal het schilderij 'Waiting for Sophia' te zien zijn, en zullen leden van de werkgroep verhalen hoe de teksten tot stand zijn gekomen. Frank de Munnik (docent Muziekgeschiedenis aan het Utrechts Conservatorium en muzieksamensteller voor KRO-NCRV NPO Radio 4) zal met Mathilde in gesprek gaan over haar werk en haar inspiratiebronnen en met de tekstdichters over hun band met Vrouwe wijsheid. Tot slot is er uiteraard ruimte voor ontmoeting en gesprek tijdens de lunch. Het belooft een levendige en muzikale dag te worden, waarin we de Wijsheid Gods op vernieuwende manier zullen bezingen.

* Het schilderij 'Waiting for Sophia' van Angie Devereux is de aanleiding en inspiratie geweest voor het project bij de EUG.

Op zondag 19 november zullen de liederen voor het eerst in liturgische setting klinken, in een bijzondere premièreviering van de EUG, om 11.00 uur in de Janskerk. Op beide dagen is iedereen van harte welkom. Wie belangstelling heeft om mee te zingen in het projectkoor kan zich daarvoor (lieft zo snel mogelijk) opgeven. Voor meer informatie en/of aanmelding kunt u contact opnemen met: Elise Rommens-Woertman, gemeentepastor EUG/Janskerkgemeente, e-mail: elisewoertman@hotmail.com, telefoon 06-4510 0439.

Ds Catrien van Opstal

Wat een leesbaar en verhelderend boekje: de uitgave van professor Mirjam van Veen over Luther en calvinistisch Nederland! In 158 bladzijdes schetst zij nuchter de vaak moeizame geschiedenis van Calvinisten en Lutheranen. Ds Christiane Karrer en ondergetekende schrijven al sinds 2004 columns in *Kerk in de Stad* om te vertellen en te informeren over Lutherana en de gemeente hier in Utrecht, - we doen met plezier ons best!-, u hebt ze vast niet bewaard...! In dit boekje vindt u een bondige samenvatting van waar het Luther om ging én waarom het vanaf het begin al niet wilde vlotten tussen Lutheranen en Calvinisten.

Calvinisten en Lutheranen en waar het aan schortte

Zo vond ik het zelf nog nooit zo helder geformuleerd, de kwintessens van Luthers inzichten. Het gaat hem om de heilszekerheid, dát God een mens gerechtigheid schenkt. Ik geef u een citaat: "Luthers nieuw gewonnen heilszekerheid diametraal tegenover de katholieke idee van de permanente twijfel. Daar waar de middeleeuwse theologen zekerheid hadden gebrandmerkt als hoogmoed, meende Luther dat wie twijfel tot norm verhefde de betrouwbaarheid van Gods beloften ontkende."

Daarmee zitten we dan ook direct in het hart van de onoverbrugbare kloof tussen 'gereformeerd' en 'luthers': voor Luther is het essentieel in de viering van het Heilig Avondmaal, dat Christus aanwezig is in en onder de tekenen van brood en wijn. Jezus' presentie daarin (geen transsubstantiatie overigens) is ons christelijke fundament. Hij is ons nabij. Niet alleen als het Woord, maar ook als het levende, nabije Woord, onder ons. Calvinisten hadden een meer symbolische opvatting van het Avondmaal. Dit ondergroef voor de Lutheranen die heilszekerheid. Als Christus belooft er te zijn, dan is Hij

er ook, wanneer Hij zegt: dit is mijn lichaam, dit is mijn bloed.

Gereformeerden in de zestiende eeuw verweten dat Lutheranen dat zij niet zij-aan-zij met elkaar hadden opgetrokken tegen de Spaanse overheersing. Bij de val van Antwerpen lieten de Lutheranen jammerlijk verstek gaan in solidariteit. Dit bleef de Lutheranen parten spelen. Ook bijvoorbeeld toen de lutherse gemeentes in Duitsland de gevluchte gereformeerden in Emden niet op wilde vangen en geen eigen diensten gunde.

De gereformeerden waren steeds gespitst op samenwerking, de lutheranen waren huiverig in verband van de Avondmaalsopvatting. De gereformeerden vonden het een minor issue en zagen niet in waarom dat zo belangrijk zou zijn. De lutheranen waren op hun beurt beducht voor de revolutionaire geest onder de gereformeerden. En als ze op hetzelfde fundament stonden, zoals de gereformeerden zeiden, waarom dan toch die vraag naar eigen kerkdiensten? Het water bleef te diep...

De een wilde niet aanschuiven bij de ander en vice versa. Uiteindelijk waren de verschillen voor beide par-

LUTHERS GELUID

tijen dus toch te groot om royaal en gezusterlijk samen op te trekken. Toch zijn we in 2004 samengekomen in één kerk, de Protestantse Kerk Nederland. Het mag een wonder heten, als je die geschiedenis zo naleest. Er is nu over en weer erkenning en respect voor elkaars accenten en onze diversiteit. Naast de gezamenlijke synode mogen de Lutheranen hun eigen synode hebben. En uitdrukkelijk staat in de kerkorde, dat onze kerk twee tradities in haar boezem draagt, Gereformeerd en Luthers. We staan elkaar niet meer na, maar zien de rijkdom van het surplus van de twee tradities: samenwerkend en in gesprek. Zo ook in Utrecht, waar wij met elkaar in verbinding zijn en open staan voor elkaar. Alleen al door deze column elke maand!

Prediker onder mystieke invloed

(Vervolg van voorpagina)

Duifhuis is in contact geweest met Hendrick Niclaes, de spiritualistische leider van het 'Huis der Liefde', en diens invloed is in de latere preken van Duifhuis op te merken: wie vervuld is van de Geest maakt deel uit van het Goddelijke. Duifhuis brak met het Huis der Liefde toen er een hiërarchie en regels werden ingesteld. De invloed van mystici zoals Eckhardt is ook onmiskenbaar aanwezig in Duifhuis' preken.

* Prent van Duifhuis uit de collectie van de Vrije Universiteit.

In 1574 overleed de vrouw van Duifhuis en dat maakte voor hem de weg vrij om pastoor te worden in de kerk van Sint Jacob in Utrecht. Hij deelde de zorgen voor de grote parochie van Sint Jacob met zijn collega pastoor Frans van Est. Utrecht was in die tijd nog een zeer katholieke stad, waar de kanunniken veel te vertellen hadden, al was er ook een kleine minderheid van calvinisten actief. Het was een zeer roerige tijd, waarbij 1576 een cruciaal jaar is. In dat jaar vond de belegering door de Utrechtse bevolking van de dwangburcht Vredenburg plaats waarbij tijdens een beschieting de Jacobijkerk zwaar beschadigd werd. De Spanjaarden verdwenen in het begin van 1577 uit de stad.

Misstanden

Duifhuis heeft dit meegemaakt en begon na het vertrek van de Spanjaarden te preken tegen de misstanden in de Rooms-Katholieke Kerk. Hij wilde de kerk van binnenuit vernieuwen. Duifhuis kreeg veel tegenwerking vanuit de Rooms-Katholieke Kerk, met name vanuit de kapittels die hem verweten dat hij libertijns was, waarmee ze wilden zeggen dat hij het kerkelijk gezag niet wilde aanvaarden en lichtzinnig omging met de kerkelijke rituelen en ceremonies. Zij drongen er bij het stadsbestuur op aan om hem tot de orde te roepen. De stadsbestuurders waren Duifhuis echter welgezind en hielden hem de hand boven het hoofd. Zij verstrekten hem zelfs zijn inkomen. In juni

1578 kon Duifhuis het niet langer verdragen dat de katholieke criticasters hem het werken onmogelijk maakten en verzocht hij het stadsbestuur hem toestemming te geven om in de gereformeerde geest te preken omdat zijn geweten hem daartoe dwong. Het stadsbestuur durfde hem dit niet

'Tolerantie' was aan het eind van de zestiende en begin zeventiende eeuw een scheldwoord.

toe te staan zonder instemming van de kapittels. Die waren tegen en daarop besloot Duifhuis dat hij zo niet verder kon, hij verbrak de banden met de Rooms-Katholieke Kerk en verliet de stad.

Oproer

Er ontstond grote oproer in de stad, de bevolking wilde dat Duifhuis terugkwam en na veel vijven en zessen schreven de stadsbestuurder een brief aan Duifhuis waarin zij hem vroegen terug te keren en hem toestemming gaven om te preken zoals het hoort en zoals hij voor God verantwoordelijk wil. Duifhuis keerde daarop terug in de Jacobijkerk en onder bescherming van het stadsbestuur ontstond er toen de bijzondere godsdienstige stroming van de duifhuisianen in Utrecht. De duifhuisianen krijgen in het begin van 1579 de Jacobijkerk toegewezen, waarop zijn katholieke medepastoor met een deel van de katholieken wegtrok uit de Jacobijkerk. Het stadsbestuur willigde ook de eis in van de calvinisten om een kerkgebouw tot hun beschikking te krijgen en zo waren er toen drie erkende religieuze stromingen in Utrecht: rooms-katholieken, calvinisten en duifhuisianen. In 1580 verbood het stadsbestuur de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst en bleven er twee met elkaar concurrerende protestantse stromingen

over. Als Duifhuis in 1581 overlijdt, blijft de duifhuisiaanse gemeente nog vijf jaar bestaan en stelt het stadsbestuur predikanten aan in de Jacobijkerk die in de geest van Duifhuis werken. In 1586 dwong de Engelse landvoogd Leycester, een orthodoxe protestant, op aandringen van de calvinistische minderheid in Utrecht de duifhuisianen tot opgaan in de gereformeerde kerk.

Rekkelijk

In 1674, minder dan honderd jaar na het overlijden van Duifhuis, verscheen in het boek *Historie der Reformatie van de remonstrantse predikant Gerardt Brandt*, een prent met gedicht waarin de schrijver Duifhuis vergelijkt met Erasmus en hem prijst voor zijn rekkelijkheid. Veel auteurs verhalen in de eeuwen daarna over de bijzondere verdraagzaamheid van Duifhuis.

In 1580 verbood het stadsbestuur de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst en bleven er twee met elkaar concurrerende protestantse stromingen over.

Kaplan schrijft dat het tolereren in de 16^e eeuw de betekenis had van het verduren van een onwenselijke, onaangename werkelijkheid. De Reformatie versterkte in het algemeen de intolerantie, het was nodig om je af te zetten tegen de waarheid van een ander om je eigen waarheid te benadrukken, het wij-zij-denken werd er sterk door bevorderd. Vóór de Reformatie was er sprake van het Corpus Christianum, de uitdrukking voor de eenheid van kerk en staat. Duifhuis was daar niet los van. Hij wilde onder het gezag van het stadsbestuur werken in zijn kerk. Er zou in Utrecht weer één – vernieuwde – kerk moeten komen. Dat was in de tijd van Duifhuis misschien ook nog mogelijk. Er was een minderheid fundamentele katholieken en een minderheid strijdbare calvinisten, terwijl de grote meerderheid van de Utrechtse bevolking orde en rust wilde en geen partij koos. Het stadsbestuur koos er voor om Duifhuis te steunen omdat die de grootste kans bood dat de onrust

* Kopie van linker zijluid van de schuitenvoerders met tekst verwijzend naar Duifhuis.

in Utrecht bezworen werd. Fundamentele katholieken en calvinisten deden stelden het kerkelijk gezag centraal. Duifhuis haalde zijn opvattingen uit de Bijbel. Hij stelde dat de christenen wedergeboren zouden moeten worden en dat ze dat konden door Christus na te volgen. Hij vond dat de katholieke kerk en de calvinistische kerkenraad (consistorie) zich tussen God en de mensen opstelde als enige toegang tot God. Hij was wars van kerkorde en tucht en antiklerikaal. Hij was er van overtuigd dat de Heilige Geest er voor zou zorgen dat de (zijn) waarheid zou komen bovendrijven. Het paradoxale in zijn opvatting was dat mensen – anders dan God – fouten konden maken en dat het daarom kon dat zijn waarheid niet juist was. Dat was de basis voor zijn streven naar eenheid onder alle christenen. Hij nodigde ieder die dat wilde uit aan het avondmaal zonder onderzoek naar zijn geloof. Het was niet aan de mens om te oordelen over het geloof van zijn medemens, dat liet hij in 'gelatenheid' over aan de Heilige Geest.

Tolerant en intolerant

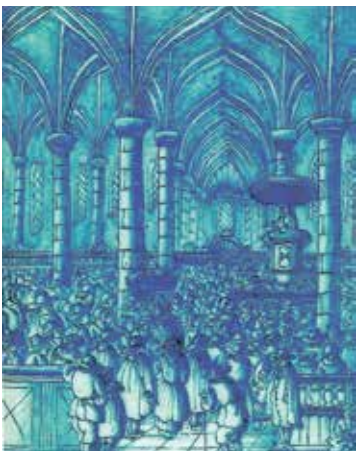
Op grond van de uitspraak van Maarten Prak was ik geneigd om te denken dat Duifhuis even intolerant zou zijn als de calvinisten en de katholieken. Prak had er overigens bij gezegd dat hij een voorbehoud maakte omdat hij de geschriften van Duifhuis niet kende. Kaplan heeft op basis van de preken van Duifhuis duidelijk gemaakt dat Duifhuis tolerant was ten opzichte van gelovigen uit andere stromingen. Ondanks dat hij overtuigd was dat hij de waarheid preekte hield hij de mogelijkheid open dat zijn waarheid niet juist was. Duifhuis heeft ook daadwerkelijk in zijn preken opgeroepen tot tolerantie en dat was zeer uitzonderlijk in die tijd. Hij was intolerant ten opzichte van alle kerkelijke instituties. Ik ben zeer nieuwsgierig naar wat er

op het symposium over Duifhuis naar voren zal komen en zal met belangstelling luisteren naar James Kennedy over hoe tolerant hij Nederland nu vindt.

Auteur is gids voor Kerken Kijken Utrecht in de Jacobijkerk.

Symposium met boekpresentatie

Vrijdag 27 oktober is in de Jacobijkerk het symposium rond tolerantie tijdens de Reformatie in Utrecht en tegenwoordig in Nederland. 's Middags staat Hubert Duifhuis centraal, de religieus tolerante laatste pastoor en eerste predikant van de Jacobi. Na de lezingen door dr. Truus van Bueren en Corinne van Dijk MA, volgt de presentatie van hun boek 'Overgeschied: van Gregoriusmis naar Bijbeltekst'. Inloop 15.00 uur, programma 15.30 tot 18.00 uur. 's Avonds spreekt prof. dr. James Kennedy over Tolerantie en verdraagzaamheid anno 2017, gevolgd door debat. Inloop 19.30 uur, programma 20.00 tot 22.00 uur. Deelname is kosteloos. Voor het middagprogramma is aanmelding gewenst via symposium2710@gmail.com. Het symposium 'Tolerantie en verdraagzaamheid in historisch perspectief' wordt georganiseerd door de Wijkvereniging Jacobijkerk in samenwerking met het KKKU-team Jacobijkerk. Ook op 28 en 29 oktober geeft de Jacobijkerk aandacht aan '500 jaar Reformatie'. Op 28 oktober is er het concert 'Luther in vier liederen' door kamerkoor Cantiga. Dat begint om 20.00 uur. In de kerkdienst op zondag 29 oktober, te leiden door ds. Paul Visser, staat de Reformatie eveneens centraal.

*Tegel met afbeelding van Huibert Duihuis.

Crowdfunding-actie Duihuis-onderzoek

Uit de universitaire studie naar de tekstborden is een niet universitair te financieren onderzoek gevolgd, naar de preken van Duihuis. Hiervoor loopt nu een crowdfunding-actie. Wie daaraan wil bijdragen, kan kijken op <http://steunuu.uu.nl/projecten/een-verborgen-schilderij>. Ook zijn anonieme donaties mogelijk via NL431NGB 0000014475 ten name van Stichting Utrechts Universiteitsfonds, onder vermelding van: 'Een verborgen schilderij'. De schenker kan een mail zenden aan c.a.vandebeek@uu.nl.

Op pad in Lutherstad Wittenberg

Op 31 oktober is het vijfhonderd jaar geleden dat de reformator Maarten Luther in het Duitse Wittenberg zijn stellingen tegen het misbruik van de kerk wereldkundig maakte. Werend Griffioen ging naar Wittenberg dat het epicentrum werd van de schok die de kerk en Europa veranderde.

tekst en beeld:
Werend Griffioen
tevens foto's
door Nol van Beek

Op 31 oktober 1517 spijkerde de monnik Maarten Luther 95 stellingen tegen de aflatenhandel van de kerk van Rome aan de deur van de Slotkerk in Wittenberg. Die deur wil ik met eigen ogen zien! Ik praat erover met medeparochiaan en ouwe lutheraan Nol van Beek op zijn afscheidsfeestje als bestuurssecretaris van de Ludgerusparochie.

Romantisch plaatjesboek

Spontaan besluiten we om met zijn tweeën voor een paar dagen naar het stadje te gaan waar Luther monnik geweest is, trouwde en preekte.

Na een autorit van nog geen dag komen we aan. Banieren met uitspraken van Luther hangen boven de straten en aan gebouwen zoals 'de mens draagt de hel in zichzelf'. Diezelfde avond slenteren we door het historische centrum. De hoge huizen die de Markt omgeven lijken zo weggelopen

uit een romantisch plaatjesboek. Sierlijke trapgevels, zadeldakjes boven erkers, dorische timpanen en ui-vormige koepeltjes strelen het oog. De ondergaande zon zet het pastelgele, -groene, -witte en rose stucwerk nog even in een warme gloed. Daarna nemen de spotlights het over. Tegen de donkere lucht valt op de toren van de Slotkerk nog net de eerste regel van Luthers beroemde lied te lezen: *ein feste Burg ist unser Gott*.

Oma-café

Wittenberg ademt een en al gastvrijheid. De winkels en kroegen spelen in op Luther. Op de bar van 'Tante Emma', een café in oma-stijl aan de Markt, staat een bordje met koeienletters 'Luther was hier' en piepklein eronder 'nooit'. We genieten er een stevig ontbijt. Met een glimlach zegt de serveerster – ook in oma-stijl gekleed – 'hij had hier kunnen zijn'. Maar Luther was wel echt in de Slotkerk. Hier preekte hij, eerst nog als monnik, later als criticus van de dan nog ongedeelde kerk van Rome. Een korte wandeling brengt ons erheen. Het is even zoeken naar de beroemde deur met de stellingen. Of hij echt zijn plakkaat daaraan genageld heeft wordt betwijfeld. In elk geval hangt er nu een bronzen plaquette met zijn thesen, helaas nauwelijks leesbaar zoveel tekst als erop gepropt is. Het neemt niet weg dat de historische deur de gedroomde foto voor thuis is. Een groep Amerikanen van een theologische opleiding in Texas vraagt ons om ze op de kiek te zetten.

Binnen in de kerk draait Nol bij de gezangbundels die in een grote kast te grijp liggen voor de religieuze vieringen. Een ijverige ouderling grijpt hem bij zijn kladden: 'kent u ons liederenboek?' 'Zeker wel,' antwoordt hij. Nol legt uit dat hij luthers is opgevoed, maar later is overgestapt naar de katholieke kerk. 'Nou ja,' zegt de ouderling, 'we geloven toch allemaal

* De toren van de Slotkerk met de beginregel van Luthers lied 'ein feste Burg ist unser Gott'.

* Het beroemde altaarstuk van vader en zoon Cranach in de Slotkerk van Wittenberg. De bovenste schilderij in het midden toont Luther als een van de apostelen bij het Laatste Avondmaal.

in dezelfde Heer Jezus,' en laat Nol los.

Ik koop een boekje waarin Luthers 95 stellingen duidelijk leesbaar zijn afgedrukt.

'Jodenzwijn'

Tijd voor een biertje. Waar kun je dat beter doen dan in zo'n echte Duitse Biergarten? Bovendien ook Luther liet 'n guot bier niet over Gods akker lopen. We landen in Brauhaus Wittenberg, vlakbij de Slotkerk. Na een tafeltje veroverd te hebben blader ik door het boekje. Ik verbaas me over de achterhaaldheid van de stellingen. Maar toen waren ze nodig. Gelaafd door een heerlijke liter Wittenberger 'helles' pakken we onze kerktoer weer op, richting Stadskerk. We bekijken de kerk aan de buitenkant. Daar moet een beruchte uiting van middeleeuwse jodenhaat te zien zijn. Op acht meter hoogte zien we een zandstenen reliëf dat bekend staat als het 'Jodenzwijn'. Luther moet het gekend hebben, want dit was de kerk waar hij parochiaan was en het vaakst preekte. Misschien vormde dit beeldje een input voor het schotschrift dat de reformator in 1543 publiceerde 'over de joden en hun leugens'.

* Gedenkplaquette aan de moord op zes miljoen joden aan de voet van de muur met het beruchte 'Jodenzwijn'.

Het pamflet vormt een inktzwarte bladzijde in de biografie van de glorieuze vernieuwer.

Het onwaardige

In de aanloop naar het 500-jarig jubileum zijn er oproepen geweest om het 'Jodenzwijn' te verpulveren. Zover is het gelukkig niet gekomen, want het kan geen kwaad om in zo'n spiegel het onwaardige van ons denken blijvend te zien.

Hoe onwaardig wordt pijnlijk duidelijk in het plaveisel aan de voet van de kerkmuur: een koperen plaat waarvan de tegels iets lijken toe te dekken dat echter langs alle voegen naar buiten lilt. Het is een gedenksteen aan de moord op zes miljoen joden. Het randschrift vermeldt in het Hebreeuws een regel uit psalm 130, *Uit de diepte roep ik tot U, Heer*.

De kerk binnen is een feest voor het oog, dankzij de enorme schilderijen van vader en zoon Cranach. Drommen toeristen en vooral Japanners schieten met hun Canons en Nikons plaatjes waar ze maar kunnen. Klapstuk is het indrukwekkende altaarvlijtuig uit 1547/1548 waar vader en zoon Cranach het Laatste Avondmaal opnieuw verbeeldden maar dan met Luther als een van de apostelen.

Onze tijd zit erop. Geen tijd meer voor het Lutherhuis, het atelier van de Cranachs en ook niet voor de Wartburg waar de gewezen monnik het Nieuwe Testament in de volkstaal vertaalde. Met wat randschriften in de kofferbak rijden we richting Utrecht. En dat is ook een mooie stad.

* De toren van de Slotkerk met de beginregel van Luthers lied 'ein feste Burg ist unser Gott'.

Een gids verkleed als Luther leidt toeristen rond.

Lutherstadt Wittenberg is per auto makkelijk en snel bereikbaar. Afstand vanaf Utrecht ongeveer 650 kilometer. Het stadje telt ongeveer 45.000 inwoners. Er zijn niet zoveel hotels, en die er zijn zitten dit jubileumjaar over het algemeen vol. Wij boekten een goedkope Airbnb.

De lutherbezienswaardigheden zitten allemaal in het historische centrum, alles op loopafstand. Wittenberg ligt in de deelstaat Saksen-Anhalt, met uitgestrekte wouden naar het zuiden en vlak land naar het noorden. Dat maakt het gebied interessant voor een combinatie van cultuur en natuur. Er zijn kuuroorden met zoutwaterbronnen. De verbindingswegen zijn goed, de mensen vriendelijk en behulpzaam.

FOTOTENTOONSTELLING IN NICOLAÏKERK

‘Tussen hoop en vrees: christendom in Midden-Oosten en de Kaukasus’

Dirk Neven

Veel naar Europa gevluchte christenen zijn afkomstig uit het Midden-Oosten en de Kaukasus. Met een vaak door ons lang vergeten of nooit geweten geschiedenis: Chaldeeërs, Syrisch-Orthodoxen, Assyriërs, Armeniërs, Kopten en nog meer groepen. Heel wat actuele vragen rond migratie, vluchtelingen en integratie krijgen een volledig nieuw perspectief als ze door de bril van de ‘nieuwe christenen’ worden bekeken.

Maar kunnen we dat nog wel? Willen we dat bovendien? In een postchristelijk Europa kunnen de religieuze nieuwkomers voor zowel christenen als niet-christenen immers een bijzonder ongemakkelijke spiegel vormen.

Op zondag 29 oktober zal na de dienst in de Nicolaïkerk een bijzondere tentoonstelling worden geopend: ‘Tussen hoop en vrees: christendom in het Midden-Oosten en de Kaukasus’. Aan de hand van veertig grote foto’s krijgen we een indringend beeld van de omstandigheden waarin

veel christenen in dat deel van de wereld leven. We zien hun hoop en hun moed, maar ook hun pijn en zorgen. Vandaag de dag horen we van vervolging en soms zelfs genocide. Vaak was er in het verleden een vreedzaam samenleven met islamitische burens. Vervolging kwam in die tijd bovendien ook wel uit ‘eigen kring’. Zo wilde de rijksoverheid in Byzantium in de landen van het Midden-Oosten een voor hen vreemde ‘orthodoxie’ opleggen. De foto’s op de expositie in de Nicolaïkerk zijn alle van begeleidende teksten voorzien. Belangstellenden krijgen de gele-

genheid de foto’s in alle rust te bekijken. Op 29 oktober wordt een film vertoond met een interview met Jacques Mourad, een monnik uit Syrië, een moedig mens die gevangene was van zowel Islamitische Staat als van het Syrische regime. Maar Mourad weet zijn vijanden te vergeven. Aansluitend is er gelegenheid om in kleine kring nog wat na te praten.

De tentoonstelling is vanaf 29 oktober gedurende de herfst en een deel van de winter te zien in de Nicolaïkerk op de momenten dat de kerk geopend is.

* Het Mar Musa klooster, Syrië.

Middenin in een verlaten en onherbergzaam woestijnland-schap ligt Deir Mar Musa al-Habashi. Begin jaren tachtig begon Paolo Dall'Oglio, een jonge Italiaanse jezuïet in de ruïnes van het oude zevende-eeuwse klooster een nieuwe religieuze gemeenschap met een uitzonderlijke en kwetsbare missie: dialoog met de islam. Het is een bijzondere gemeenschap, mogelijk enig in haar soort, want ze heeft zich gewijd aan de ontmoeting met de islam en liefde tot de moslims. Even gewetensvol als de monniken en zusters de geboden en rituelen van hun eigen katholieke kerk naleven, wijden ze zich aan de islam en nemen tot en met de ramadan deel aan de moslimtradities. Dat klinkt bijna krankzinnig: christenen die volgens eigen zeggen verliefd zijn op de islam. En toch was deze christelijk-islamitische liefde tot voor kort de werkelijkheid in Syrië en is dat in de harten van veel Syriërs nog steeds. In 2013, midden in de Syrische burgeroorlog, verdween vader Paolo in Raqqa, de hoofdstad van de ‘Islamitische Staat’. Hij was daarheen gegaan om de contacten te bevorderen tussen de verschillende oppositiegroepen in het land. Hij werd er ontvoerd. Sindsdien is niets meer van hem vernomen.

Franciscusviering

Op dinsdag 3 oktober om 19.00 uur is de jaarlijkse Franciscusviering in de Antoniuskapel van de St. Aloysiuskerk, ingang Adriaen van Ostadelaan 2. Het gaat om een wake op de avond van Franciscus’ sterven. Iedereen van jong tot oud die deze dienst mee wil vieren is van harte welkom. Deze viering wordt georganiseerd door de Utrechtse regio van de Franciscaanse Beweging. Aansluitend aan de viering is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten onder het genot van koffie of thee. Er zal een vrijwillige bijdrage gevraagd worden om de kosten van de viering te dekken. Iedereen wordt uitgenodigd om houdbaar voedsel mee te nemen voor degenen die noodgedwongen een beroep moeten doen op de plaatselijke voedselbank. Dit wordt vooraf aan de viering ingezameld. Meer info bij Mia Maesen, e-mail: maesen.mia@franciscanessen.nl.

Utrecht Lezing over Derde Rijk

De tweede Utrecht Lezing van dit seizoen, op woensdag 25 oktober in Parc Transwijk, gaat over het zogenoemde Derde Rijk dat Adolf Hitler van ons continent wilde maken. ‘Nazi-Duitsland de nachtmerrie voor Europa’ is dan ook de titel van de lezing die drs Max Andela gaat geven aan de ouderen van Utrecht en omgeving, op het adres Hof van Transwijk 16. De begintijd van de lezing is 14.00 uur, de zaal gaat een half uur tevoren open. Ter toelichting: na de Duitse nederlaag aan het einde van de Eerste Wereldoorlog blijft de bevolking gedesillusioneerd achter. De nieuwe republiek is niet opgewassen tegen de verdeeldheid, de economische wereldcrisis en de onvrede over de vredesvoorwaarden, het zogenaamde ‘Diktat van Versailles’. Hitler ziet zijn kans en in 1933 grijpen de nazi’s de macht. Als de belofte van een Duizendjarig Rijk gepaard gaat met banen en welvaart door de aanpak van grote economische projecten waaronder de wapenindustrie, ziet de bevolking in Hitler de grote leider. De gevolgen zijn bekend. Vanuit het buitenland was er belangstelling en soms bewondering voor de aanpak van de toenmalige machthebbers. Hoe was het mogelijk dat de Duitse samenleving zich zo snel en grondig liet nazificeren. En hoe is het te verklaren dat de massa er na de verloren oorlog weer zo snel afstand van nam (...). Moeten we deze dictatoriale periode zien als een onverklaarbaar bedrijfsongeval, dat ook elders had kunnen gebeuren, of past het in de natuurlijke ontwikkeling van de Duitse geschiedenis. Op deze vragen gaat de spreker in. Max Andela studeerde nieuwste geschiedenis en Midden-Oosten studies. Hij is actief in de (televisie-) journalistiek. Hij doceert eveneens aan de Honours Academy van de RU en bij HOVO Utrecht. Toegang en de koffie of thee bij de Utrecht Lezing zijn gratis. Wel verwacht de organisatie een bijdrage van minimaal vijf euro om de kosten te dekken.

Toos Wolters

Vanaf 10 oktober is in het Johannescentrum een cursus van zes dinsdag- en donderdagavonden voor wie verlangt naar meer bewustzijn van God in het dagelijkse leven. De begeleiding van de cursus is in handen van Toos Wolters, predikant en psychosyntheticus en Annette Dubois, pastoraal ouderling en geestelijk begeleider. De cursusavonden worden gehouden in het Johannescentrum, Moezeldreef 400. U bent welkom vanaf 19.30 uur, de cursusavonden beginnen om 19.45 uur en eindigen om 21.30 uur.

Het is van alle tijden: mensen die er naar zoeken of ze in de veelheid van stemmen die klinken de stem van de Ene kunnen onderscheiden. In de cursus verkennen we dit verlangen aan de hand van verhalen uit de Bijbel, gedichten, geleide visualisaties, stilte en uitwisseling. Om het met lieddichter Huub Oosterhuis te zeggen: “Hij riep mij weg uit mijn ivoren toren.” Door te oefenen in ontvankelijkheid ontwikkelen we gevoel voor wat vanuit de stilte van het hart tot ons gesproken wordt en zoeken we naar hoe we daarop zouden willen antwoorden. Zo kan in de wederkerigheid van stem en tegenstem een eenmaal op gang gebracht groeiproces zich verder verdiepen.

Cursus: verlangen naar meer bewust zijn van God

* De Toren van Babel.

De cursusavonden, die elk een eigen thema hebben, zijn op de volgende data gepland

dinsdagavond	of	donderdagavond	
10 oktober		12 oktober	- Bij jou alleen verstilt mijn ziel
24 oktober		26 oktober	- Doen wat me doen staat
07 november		09 november	- Mij laten raken
14 november		16 november	- Heel de mens
28 november		30 november	- Honger gestild, dorst gelest
12 december		14 december	- Liefde toelaten

Voor meer informatie en aanmelding kunt u een mail sturen aan Toos Wolters, e-mail: ds.tooswolters@planet.nl. Wilt u bij uw opgave de avond van uw voorkeur vermelden? De cursus zal in ieder geval op dinsdag gegeven worden, bij voldoende belangstelling ook op donderdag. Een vrijwillige bijdrage voor deelname aan de cursus wordt op prijs gesteld,

Foto-expositie in Tuindorpkerk

Onder de titel "Nabij" is tot en met zondag 19 november een serie van dertien foto's van Jacqueline Hulst te zien in de Tuindorpkerk (Suringarlaan 1). Het zijn kleurrijke, mysterieuze foto's waarbij het niet direct duidelijk is wat de toeschouwer ziet. De bedoeling is de kijkers schoonheid te laten ontdekken van plaatsen waar je het niet zou verwachten; vaak omdat je er altijd overheen hebt gekeken. "Nabij" kun je op twee manieren uitleggen, aan de ene kant zijn het beelden waar de fotograaf zich sterk mee verbonden heeft omdat het vaak lang duurt voor ze heeft gezien wat en hoe ze het wil fotograferen. Door dat lange zoeken wordt zo'n plek bijzonder 'nabij' voor haar. Aan de andere kant komt de kijker het beeld wel heel nabij, maar komt hij er nooit helemaal bij. Dat is ook precies de bedoeling van de fotograaf, dat er iets open blijft, iets raadselachtigs, dat wat de kijker zelf moet invullen. De expositie, waarover een uitgebreid artikel stond in het septembernummer van Kerk in de Stad, is iedere zondag te zien in de Tuindorpkerk van 11.00 tot 12.00 uur.

Het Geheim van Overvecht

Op donderdag 5 oktober vindt de eerste editie van het VulcanusFestival in Overvecht plaats. Hoewel ooit een chique seniorencomplex aan de Vulcanusdreef, liepen de mensen er tot voor kort met een boog omheen. Huidige en oude bewoners uit het wooncomplex en de wijk en betrokkenen hebben het afgelopen half jaar de handen ineen geslagen. Op 5 oktober laten zij de hele dag door zien hoe het sindsdien is veranderd. Binnen de hoge muren van het Complex ligt een prachtige binnentuin met metershoge bomen, schaduwplekjes, picknicktafels en een schommel. Muzikanten uit de wijk, workshops voor bewoners, de Rollende Resto, de VulcanusTalkshow, studenten ROC, theater, De Andere Bibliotheek, presentaties van de dynamiek die Overvecht zo bijzonder maakt en nog veel meer, maken samen het festival op deze plek, de Poort van Noord; kleinschalig groots Overvecht.

Workshop over uitvaartwensen

Op dinsdag 10 oktober houdt Alting Uitvaarten een workshop over uitvaartwensen in haar kantoor aan het Geertekerkhof. Op speelse, ernstige en filosofische wijze worden uitvaartwensen en mogelijkheden belicht. De deelnemers krijgen een uitvaartwensenboekje mee om alles op te schrijven en later te bespreken met partner, kinderen of familie. Na afloop geen koffie met cake maar een hapje en een drankje. De workshop begint om 19.30 uur; aanmelden via: www.altinguitvaarten.nl, of telefoon 030-7850 395.

Annemieke Schuur

Na een periode van voorbereiding is op zondag 17 september 'Kerk op Zuilen' officieel van start gegaan. De nieuwe gemeente is ontstaan uit de gemeentes van de Oranjekapel en Bethelkerk. Beide vierplekken vormen al één wijkgemeente, maar zijn nu ook echt één nieuwe kerk: de Kerk op Zuilen.

De startdienst was een feestelijke bijeenkomst rondom het verhaal van Samuel. Het verhaal voor de oplettende Samuel. En het blijft niet bij horen: Samuel gaat over tot actie! Een mooie lijn naar de huidige tijd, want uiteindelijk komt het samengaan natuurlijk ook voort uit het feit dat beide gemeentes kleiner werden. Gedurende de hele voorbereiding van het samengaan circuleerde de metafoor van het huwelijk. Samengaan is vooral een feest, maar je laat ook wat achter. Daarom hebben beide gemeentes op 10 september dan ook het 'vrijgezellenfeest' in eigen kring gevierd. Onze herinneringen aan de eigen vierplek, maar ook onze dromen voor Kerk op Zuilen hebben we gedeeld, en op gekleurde kerkjes geschreven. En wat is het dan ook mooi dat na alle voorbereidende activiteiten het 'huwelijk' heeft plaatsgevonden in een zeer goed gevulde kerkzaal!

Proefperiode

Om niet ineens te breken met beide tradities van vieren, is er de eerste zes maanden een proefperiode met verschillende type vieringen. Alle typen zijn genoemd naar wijken in Zuilen. Zo zijn er de 'Vliegeniersvieringen': diensten die in het teken staan van moderne (kerk)muziek en veel ruimte bieden voor inbreng van kinderen. De Theologenviering is gebaseerd op de liturgie zoals die in de Oranjekapel (die in de Theologenbuurt staat!) gebruikelijk was. Verder zijn er de Uitvin-

ders (experimentele vieringen), Geuzen (vieringen gebaseerd op kleinschalige vieringen in de Roobolkapel in de Geuzenwijk) en de Architectenviering, die gebaseerd is op de vieringen uit de Bethelkerk.

De laatste viering is niet voor niets genoemd naar Architecten. De nieuwe gemeente heeft een tijdelijk onderkomen gevonden in de Oranjekapel, maar is voornemens uiteindelijk te gaan 'kerken' in een verbouwde Bethelkerk. De plannen voor de verbouwing zijn volop in ontwikkeling; duidelijk is dat het een gebouw moet worden met meerdere bestemmingen: wonen en kerk ineen. Het woongedeelte zal niet louter uit 'gewone' woningen bestaan, maar zal gericht zijn op een functie als buurtklooster: mensen die wonen binnen de muren van de Kerk op Zuilen en vanuit daar een rol willen vervullen in de wijk Zuilen. Kerk en klooster bestaan afzonderlijk van elkaar, maar vinden elkaar in gebouw en in de missie om er vóór de wijk te zijn. Kerk zijn in de wijk is de wens en ambitie van Kerk op Zuilen. We

* Gebak met het nieuwe logo van de Kerk op Zuilen (foto's Joanne Boot).

* Een volle Oranjekapel tijdens de startdienst van Kerk op Zuilen.

willen 'buurten' centraal stellen, subwijken waarin gemeenteleden elkaar ontmoeten en elkaar kunnen ondersteunen waar nodig. Ook bij gebeurtenissen met grote impact willen we de kerk kunnen openstellen voor wie stilte en rust zoekt. Ds Gertine Blom blijft de eerste maanden verbonden aan Kerk op Zuilen. Het proces om een (interim-) predikant te zoeken en aan te stellen, die aansluit bij de verdere ontwikkeling van deze veelkleurige gemeente, is gestart. Nog niet alles zal op rolletjes lopen de eerste tijd; ook dat hoort bij het huwelijk. Het is soms aftasten en een blijvend zoeken naar wat ons samenbindt. Maar de gemeente van de Kerk

op Zuilen gaat de toekomst vol vertrouwen tegemoet! Zoals een lied weergeeft dat door één van de oudere gemeenteleden was opgediept en eerder gebruikt was tijdens een fusie van gemeenten:

*Samen Kerk-zijn hier in Zuilen
Samen tot de eer van God
Jezus Christus, Hij bezielt ons
Veilig is bij Hem ons lot.
Huis en herberg
Hier in Zuilen
Samen tot de eer van God
Zet daarom de deur wijd open
Nodig binnen, heel gastvrij.
't Hart van deze wijk gaat open,
nieuwe geestkracht maakt ons blij.
Huis en herberg
Hier in Zuilen
Nodig binnen, heel gastvrij.*

Hanneke Monsuur

Zondag 27 augustus werd in de Nieuwe Kerk gevierd dat de tijdelijke aanstelling van ds Lydia Kansen-Brasz is omgezet in een vaste aanstelling. Twee weken later, zondag 10 september, volgde de intrededienst van de nieuwe predikant van de NK, ds Dirk de Bree. Dirk de Bree zal samen met Lydia Kansen invulling geven aan het verlangen van de Nieuwe Kerk van betekenis te zijn in de wijk en voor de stad.

Lydia Kansen leidde het eerste deel van de intrededienst. Dirk de Bree werd bevestigd en ingezegend, samen met zijn vrouw en vier zoons. Vervolgens nam de kersverse dominee het over. Als eerste taak mocht hij vragen van de kinderen beantwoorden ("Dominee, wat is uw favoriete personage uit Star Wars?").

Arme schapen

In de intrededienst inspireerde Dirk de Bree de bezoekers om te kijken naar de nood in ieders omgeving. Die boodschap leidde hij in met het lied 'Arme schapen' van Stef Bos. In het lied beschrijft Stef Bos mensen als arme scha-

Ds Dirk de Bree begonnen in Nieuwe Kerk

pen, in de steek gelaten door hun herders. De vraag is dan steeds: 'wie zijn die schapen en waar zijn de herders'? De Bree daagt de kerk uit haar herderlijke taak

te zien en niet te verwaarlozen. Hij roept ons op om te (blijven) bidden om werklui, met hierbij wel het risico betrokken te raken bij het werk van degenen

die de mouwen opstropen en het zware werk uitvoeren. In een volgende editie komt een interview met beide predikanten van de Nieuwe Kerk.

* Ds Dirk de Bree wordt bij zijn intrede welkom geheten door een jeugdig gemeentelid.

AGENDA

dagelijks (behalve zondag)
12.30 uur Domkerk, middaggebed

elke maandag
7.00 uur Domkerk, ochtendgebed

elke woensdag
8.40-9.00 uur Johannescentrum,
ochtendgebed

elke woensdag
17.30 uur Johannescentrum,
Hanna's herberg

vrijdag 29 september
Leeuwenbergh 20.00 uur concert
in kader Welmersfestival met dr
Jan Hage lezing over het werk van
Jan Welmers

zaterdag 30 september
10.00 uur Johannescentrum,
zingevingsbijeenkomst met Toos
Wolters
13.30 uur Willibrorduskerk,
concert Welmersfestival (Messiaen
en improvisatie)
14.00 uur Johannescentrum,
workshop labyrint lopen
15.30 uur Zaterdagmiddagmuziek
Domkerk met deel 3 (slot)
Welmersfestival door Jan Hage,
Berry van Berkum en Willem Tanke
19.00 uur lutherse kerk,
oogstdankdienst in het Duits
20.30 uur Nicolaïkerk, Welmers
Festival 'Licht en Donker III'
door Hollands Vocaal Ensemble
Amsterdam

zondag 1 oktober
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper –
tevens slot Welmers Festival

maandag 2 oktober
20.00 uur Nicolaïkerk Tuinzaal,
kring (leven met verschil)

dinsdag 3 oktober
19.00 uur St. Aloysiuskerk ingang
Adriaen van Ostadelaan 2,
Franciscusviering
20.00 uur Jacobikerk, Jacobidebat
over 'Je werk of je leven' met Ben
Tiggelaar

woensdag 4 oktober
20.00 uur DomCafé, inleiding over
het Lutherse Zondagslied door
Arie Eikelboom

donderdag 5 oktober
14.30 uur Huiskamer
Hobbemanstraat, inloop
16.30 uur Domkerk (ingang bruine
deur Domstraat), 'In de Stilte... in
de Domkerk' met Conny van Lier
en Claar de Roy
17.30 uur Marcuskerk, eetcafé
20.00 uur Nieuwe Kerk, ministry-
cursus

vrijdag 6 oktober
20.15 uur Pieterskerk, concert
Bach Ensemble Amsterdam

zaterdag 7 oktober
15.30 uur Zaterdagmiddagmuziek
Domkerk met orgelmuziek uit de
Spaanse Contra-Reformatie
15.30 uur lutherse kerk,
presentatie boek 'Geloof laat een
muur vallen'

woensdag 11 oktober
19.30 uur EUG-onderkomen
crypte aan de werf (ingang vanaf de
werf ter hoogte van Oudegracht
33), christelijke meditatie -
Informatie en opgave bij Seintje

Bos seintje@seintjebos.nl
donderdag 12 oktober
16.30 uur lutherse kerk,
bijeenkomst 'In de stilte...' met
Catrien van Opstal en
Conny van Lier
20.00 uur Nieuwe Kerk, ministry-
cursus

zaterdag 14 oktober
15.30 uur Zaterdagmiddagmuziek
Domkerk met koor van de
Domcantorij

* In de Janskerk is op zaterdag 18
november een lieddag met als thema
'Sophia - nieuwe liederen rond Vrouwe
Wijsheid'; componiste van deze liede-
ren is Mathilde.

zondag 15 oktober
13.00 uur Domkerk, Culturele
Zondag activiteit 'Alles Kids'
16.00 uur Wilhelminakerk,
benefietconcert Kromme Rijn
Fluitkwartet

zaterdag 21 oktober
15.30 uur Zaterdagmiddagmuziek
Domkerk met thema '500 Jaar
Reformatie'

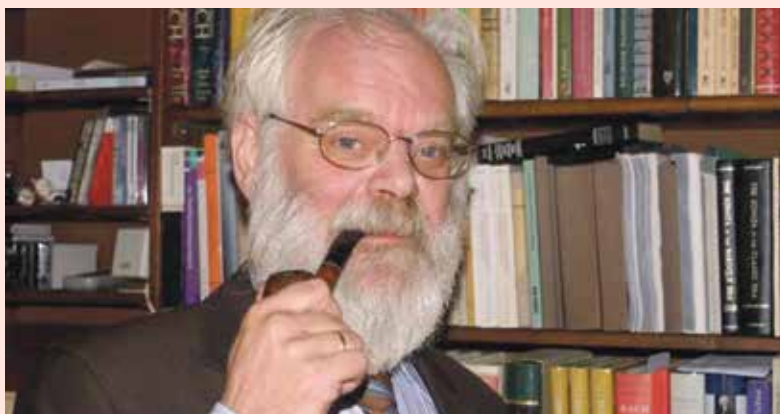
zondag 22 oktober
17.00 uur Janskerk, Choral
Evensong met Schola Davidica in
teken Reformatie

maandag 23 oktober
20.00 uur Nicolaïkerk Tuinzaal,
kring (leven met verschil)

dinsdag 24 oktober
20.00 uur Jacobikerk,
reformatielezing over '500 jaar
secularisatie' – leiding Elsbeth
Gruteke

woensdag 25 oktober
19.30 uur EUG-onderkomen
crypte aan de werf (ingang vanaf de
werf ter hoogte van Oudegracht
33), christelijke meditatie -
Informatie en opgave bij Seintje
Bos seintje@seintjebos.nl

vrijdag 27 oktober
10.00 uur Jacobikerk, symposium
'Tolerantie en verdraagzaamheid'

* Hymnoloog Arie Eikelboom verzorgt op woensdagavond 4 oktober in de
Domkerk een inleiding over het Lutherse Zondagslied.

in historisch perspectief' met
presentatie boek over Duifhuis

zaterdag 28 oktober
15.30 uur Zaterdagmiddagmuziek
Domkerk met opnieuw thema
'500 Jaar Reformatie'
17.00 uur Pieterskerk, ontvangst
voorzitter Franstalige kerken
buiten Frankrijk ds Bernard
Antérion
20.00 uur Jacobikerk, concert
koor Cantiago in kader herdenking
Reformatie

zondag 29 oktober
12.00 uur Nicolaïkerk, opening
foto-expositie christenen in
Midden-Oosten
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper

maandag 30 oktober
20.00 uur Nicolaïkerk, presentatie
studieverlof ds Dirk Neven

dinsdag 31 oktober
14.00 uur Janskerk, eerste
Protestantse lezing door dr
Katherina Kunter

donderdag 2 november
14.30 uur Huiskamer
Hobbemanstraat, inloop

zaterdag 4 november
10.30 uur Johannescentru, lieddag
rond cantate voor Advent en Kerst

donderdag 9 november
16.30 uur lutherse kerk,
bijeenkomst 'In de stilte...' met
Catrien van Opstal en Conny van
Lier

dinsdag 14 november
20.00 uur Tuindorpkerk, avond
over depressie ingeleid door
psychiater Arjan Braam

zaterdag 18 november
10.30 uur Janskerk, lieddag 'Sophia
- nieuwe liederen rond Vrouwe
Wijsheid'

zondag 19 november
11.00 uur Janskerk, premièreviering
EUG met liederen van Vrouwe
Wijsheid
16.00 uur Wilhelminakerk, concert
Dudok Blaaskwartet

zaterdag 25 november
10.30 uur Auditorium Catharijne
Convent (Lange Nieuwstraat 38),
ontmoetingsdag
Oecumenisch Forum voor
Katholiciteit

zondag 17 december
16.00 uur Wilhelminakerk, concert
Verenigd Utrechts Symfonie
Orkest

Luther-concert Kamerkoor Cantiago

Vijf eeuwen geleden ontketende Martin Luther met zijn
vijfennegentig stellingen een ware religieuze revolutie.
Zijn invloed op de (kerk)muziek is bijzonder groot ge-
weest en reikt tot aan de dag van vandaag. Nog steeds
verschijnen er composities gebaseerd op teksten en
melodieën van zijn hand. Kamerkoor Cantiago geeft
Luther op zaterdag 28 oktober een podium door vier
van zijn liederen/teksten centraal te stellen tijdens een
concert in de Jacobikerk.

De gekozen liederen zijn 'Vater unser im Himmelreich'
(het Onze Vader), 'Verleih uns Frieden', 'Aus tiefer Not'
en – Luthers beroemdste lied – 'Ein Feste Burg'. Op
het programma staan onder meer negen verschillende
toonsettingen van het 'Vater unser' (elk vers krijgt een
eigen zetting), het wondermooie Pater Noster van de
hedendaagse Letse componist Peteris Vasks en Bachs
cantate 'Ein feste Burg' (BWV 80). Dit laatste werk
wordt uitgevoerd in de zogenoemde Leipziger versie,
zonder de later door Bachs zoon Wilhelm Friedemann
toegevoegde trompetten en pauken.

* Dirigent
Herman Mussche.

Solisten zijn Ingrid Nugteren (sopraan), Gerben
van der Werf (altus), René Veen (tenor) en Bram
Trouwborst (bas). De instrumentale begeleiding wordt
verzorgd door een ensemble van professionele mu-
sici uit Utrecht en omstreken, met de ervaren violiste
Mariëtte Holtrop als concertmeester. Het geheel staat
onder leiding van dirigent Herman Mussche.
Het concert wordt ingeleid door dr. Arie Eikelboom
(voormalig docent muziekgeschiedenis en kerkmuziek),
die de liederen van Luther in historisch, sociaal en reli-
gieus perspectief zal plaatsen.

De avond begint om 20.15 uur, de kerk gaat open om
19.45 uur. De toegang bedraagt 15,00 euro; studenten
en 65-plussers betalen 12,50 euro.

Joost van Beek

(advertentie)

Lieve Heer, U zegt "kom" en ik kom.
U hebt mijn dagen en nachten geteld.
Lieve Heer, U zegt "kom" en ik kom.

De Here heeft tot Zich genomen
onze moeder, oma, zus en vriendin

Atie Hovenkamp - de Jong
weduwe van Jan Remmelt Hovenkamp

* Rotterdam,
8 maart 1941

† Utrecht,
22 augustus 2017

Onze dank gaat uit naar alle medewerkers van
Disofo voor de goede verzorging in de afgelopen periode.

🐾 Sela † 🐾 Boyd

Familie en vrienden

De begrafenis heeft plaatsgevonden op
woensdag 30 augustus op begraafplaats
Den en Rust in Bilthoven.

Correspondentieadres:
Fazantenkamp 527 • 3607 DD Maarssen

Citypastoraat Domkerk

www.domkerk.nl

RomDom de eettafel. Gastvrijheid is een van de speerpunten van het Citypastoraat. Dat vindt niet alleen tussen de kerkmuren plaats maar heeft ook alles te maken met wat we in de rest van de week met elkaar kunnen delen: ons brood, onze verhalen, van alles mag op tafel komen. Iedere tweede vrijdagavond van de maand is er daarom een maaltijd. Uitgangspunt is om een warme maaltijd te organiseren bij een van de deelnemers thuis, op wisselende adressen, waarbij je de ene keer gast en (indien gewenst) de andere keer gastheer of gastvrouw bent. Ook introducees zijn van harte welkom! Denk aan bijvoorbeeld vluchtelingen en nieuwe stadsgenoten. Zo kunnen we uitdragen wat gastvrijheid voor onze gemeente betekent. Nieuwsgierig en wil je ook met anderen eten? Meer info kun je krijgen bij emmavanderbijl@gmail.com, 06-1115 0491 en wilmablaak@live.nl, 06-1953 3472.

Eglise Wallonne (Pieterskerk)

www.eglisewallonne-utrecht.nl

Op zaterdag 28 oktober ontvangen wij dominee Bernard Antérion, voorzitter van de organisatie van Franstalige kerken buiten Frankrijk, waar de Waals Hervormde Gemeente in Utrecht deel van uitmaakt. Om 17.00 uur is er een bijeenkomst in de kerk waar hij zal spreken over de organisatie. De bijeenkomst wordt opgeluisterd door muziek van het Vredeborch Trio en wordt afgesloten met een drankje. Op zondag zal hij voorgaan in de dienst samen met dominee Badry van onze kerk. Er zal ook Avondmaal gevierd worden. Iedereen die de Franse taal machtig is kan zowel de dienst als de bijeenkomst op zaterdag bijwonen. Op zondag 5 november om 16.00 uur vindt de jaarlijkse bijeenkomst plaats voor Allerzielen. Tijdens deze bijeenkomst worden teksten en gedichten gelezen en wordt muziek gespeeld. Aan het einde kunnen familie en vrienden het colombarium in de crypte bezoeken om een kaarsje aan te steken.

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

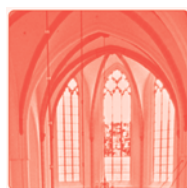
www.eug-janskerk.nl

Cyclus: Geduld met God (8-29 oktober). Nu de dagen korter worden en

de nachten langer, willen we in de vieringen in de EUG stilstaan bij het thema 'geduld met God'. In ons zoeken en ons twijfelen naar wie God is voor ons, wie wij zijn in het licht van de Eeuwige, laten we ons in met Bijbelverhalen waarin God gezocht wordt, bevraagd en uitgedaagd. We stellen ons naar aanleiding van het boek: Geduld met God van Thomas Halik allerlei vragen: hebben wij ervaring met een God die afwezig is? Durven wij de worsteling met God aan? Hoe houden wij het uit met onszelf en anderen als er geen uitweg is, als we niet weten gaan? Hoe oefenen wij ons in geduld met God en wat zegt dat over Gods omgang met ons? Op welke manier verandert dat onze blik op de werkelijkheid, op het Goddelijke in deze wereld en ons?

In vier vieringen gaan we onderhandelen, uitdagen, klagen en worstelen. Weet u van harte welkom.

Jacobikerk

www.jacobikerk.nl

Terwijl de eerste bladeren van de bomen vallen, de regenjassen het straatbeeld vullen en de dagen weer korter worden, is het nieuwe kerkseizoen van start gegaan, en hoe! Met een bijzondere dienst geleid door ds Andries Zoutendijk en ds Wim Vermeulen is het nieuwe seizoen een feit. Extra feestelijk werd die ochtend door medewerking van kamerkoor Cantiago, door een gedeeld gebed, door een speciaal momentje voor twee jongeren die zojuist afscheid hadden genomen van de kindernevendienst en door de kerkbanken die weer vol zaten met mensen, terug van weggeweest. Na de dienst was er taart voor iedereen. Er waren maar liefst 25 taarten gebakken, en de makers wedijverden om een eerste plaats in de eerste editie van de wedstrijd Heel Jacobi Bakt. Na een uitgebreide informatiemarkt en allerlei leuke activiteiten van een torenbeklimming tot een Reformatiequiz, was het tijd voor een gezamenlijke maaltijd, waar allerlei mooie talenten werden geveild voor het goede doel. Voor de maand oktober staan er twee activiteiten op de planning die de moeite van het delen waard zijn: op 3 oktober een nieuw Jacobidebat en op 24 oktober een Reformatiezing. Over beide activiteiten staan elders in dit blad berichten met nadere informatie.

Marcuskerk- Wilhelminakerk

www.marcus-wilhelminakerk.nl

Marcus-Wilhelminakerk

Op zondag 1 oktober is de eerste gezamenlijke viering met de Nicolaïgemeente. In de aanloop naar het samengaan tot één kerkgemeente, vierten Marcuskerk en

WIJKNIEUWS

Nicolaïkerk dit najaar al twee keer samen hun eredienst. De beide predikanten, ds Hans Koops en ds Dirk Neven gaan daarin voor. Zie ook het wijknieuws van de Nicolaïkerk.

Na de dienst is er een zanghalftuurtje. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie voor meer informatie onder Vespers in Zuidoost.

Op zondag 8 oktober is de voorganger studentenpastor ds Jasja Nottelman. Zondag 15 oktober gaat ds Hans Koops voor in de Marcuskerk. De voorganger in de Wilhelminakerk is op het moment van schrijven niet bekend. Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk. Zie voor meer informatie onder Vespers in Zuidoost.

Zondag 22 oktober gaat ds Nine Meynen voor. Na de dienst is er weer zanghalftuurtje.

Zondag 29 oktober is de tweede gezamenlijke dienst met de Nicolaïgemeente, deze keer in de Nicolaïkerk. De Marcuskerk is deze zondag gesloten. Voor vervoer wordt gezorgd. Ds Hans Koops en ds Dirk Neven gaan ook nu weer beiden voor. Na de dienst wordt de expositie 'Leven met verschil' geopend (zie voor meer informatie elders in deze editie).

Marcuswijk

Donderdag 5 oktober is er weer eetcafé. Er wordt gewerkt met een wachtlijst in geval het aantal aanmeldingen de 25 overschrijdt. Aanmelden via sameneten@marcuscentrum.nl of 030-274 5036. Tijdens de startzondag op 24 september is het programma van Vorming en Toerusting gepresenteerd: *Vele leden, één lichaam*. Je kunt bij samengaan focussen op de negatieve kanten van zo'n proces. Op wat je eventueel allemaal zou kunnen kwijtraken. Maar liever staan wij stil bij wat je allemaal kan winnen. De rijkdom van de diversiteit. Spreekt u dit aan, dan kan ik van harte het Theologisch Leerhuis aanbevelen. Dat gaat dit seizoen over 'Leven met verschil', het schitterende en toegankelijke boek van rabbijn Jonathan Sacks. De kring is op een aantal avonden in het najaar van 2017, met een uitlooptermijn in 2018. Ik hoop u dat u zin hebt om mee te doen! Meer informatie is te vinden in de folder van Vorming en Toerusting.

Wilhelminawijk

www.nicolaïkerk.nl

Op zondag 1 oktober, de zeventiende zondag van Trinitatis, zal de Nicolaïkerk gesloten zijn. In de aanloop naar het samengaan tot één gemeente, vierten Marcuskerk en Nicolaïkerk in het najaar al twee keer samen hun eredienst. De beide predikanten, Hans Koops en Dirk Neven, gaan daarin voor. Ook al hebben we veel gemeen, er zijn ook verschillen. Sommigen dingen wil je vasthouden, andere dingen kun je best loslaten. Het vasthouden heeft te maken met dingen die je dierbaar zijn, met diepe loyaliteit aan men-

sen die je zijn voorgaand of met wie je in het hier-en-nu bent verbonden. Van twee kanten gaan we dit proces graag in, om te komen tot een eenheid-in-verscheidenheid. Of om het met Paulus te zeggen: vele leden, één lichaam. Voor de lezingen van deze zondag verwijzen wij naar het wijkbericht van de Marcuskerk.

Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk; meer informatie leest u elders in dit blad.

Op zondag 8 oktober, de achttiende zondag van Trinitatis, zal ds Dirk Neven voorgaan in de eredienst. Als Schriftlezingen hebben we deze zondag Jesaja 5: 1-7 en Matteüs 21: 33-43. Het evangelie is de beroemde – beruchte zo u wilt – gelijkenis van de onrechtvaardige pachters van de wijngaard. Een pittig staaltje binnen-Joodse kritiek als Jezus deze gelijkenis vertelt aan de priesters en de oudsten van het volk. Deze zondag vierten we de Maaltijd van de Heer. Gezongen wordt: 'From the rising of the sun' van F.A. Gore Ouseley, met medewerking van de Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Organist is Berry van Berkum.

Op zondag 15 oktober, twaalfde zondag van Trinitatis, zal ds Thea de Ruijter voorgaan in de eredienst. We lezen Filippenzen 3: 17-2 over hopen op Christus, en Matteüs 22: 1-14 over de koning die een bruiloftsfeest gaf. De gasten vinden het niet zo belangrijk om te komen, een andere gast toont zijn gebrek aan dank voor de uitnodiging. Het lijkt erom te draaien, waar je 'eerste aandacht' naartoe gaat: de beste dagen van de week, de beste uren van de dag? Wie heeft onze tijd eigenlijk in de hand? Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk; meer informatie leest u bij de 'Vespers in Zuidoost' op pagina 3. Zondag 22 oktober, Oogstdienst, is ds Jan Robbers de voorganger. Naast de ons zo vertrouwde lezingen van Jesaja 45: 1-7 en Matteüs 22: 15-22 zal vooral de aandacht gericht worden op 1 Tessaalonicenzen 1. Het is het begin van het oudste document in het Nieuwe Testament, de brief van Paulus aan de gemeente daar; geschreven om hen te bemoedigen en aan te sporen te volharden in de tijden van vervolging zoals ze al opgebracht hebben.

Op zondag 29 oktober, de 21ste zondag van Trinitatis, vierten we in de Nicolaïkerk de tweede gezamenlijke dienst van Marcus- en Nicolaï-gemeente, op weg naar het samengaan medio januari 2018. In deze dienst horen we de berichten uit Deuteronomium (6: 1-9) over de liefde tot de Eeuwige als het grote gebod, en daarnaast over de Christus als zowel zoon van als Heer van David. Ko Zwanenburg is organist in deze dienst.

www.nk-utrecht.nl

Zondag 17 september vond onze startzondag, met als thema 'Deel je rijkdom', plaats op landgoed Eyckenstein in Maarsseveld. Na de kerkdienst vond een gezellig middag in festivalsferen plaats, waarbij er veel ruimte was om elkaar te ontmoeten, na te denken over het thema en workshops te volgen. Tijdens enkele van de

workshops is een start gemaakt met de NK Duurzame Challenge. Nieuwe Kerkers nemen samen de stap om vier weken lang duurzamer te leven. Op de Michazondag (15 oktober), een zondag die in het teken staat van rechtvaardigheid en duurzaamheid, is de finish. Een aantal van de challenges zijn:

1. Ik ga water besparen. Mijn doel is om ...% minder water te gebruiken in vier weken tijd.
2. Ik ga veggie! Daarmee ga ik voor een gezondere levensstijl en maak ik mijn CO2-footprint kleiner.
3. Ik ga mijn kleding duurzamer inkopen! De kledingindustrie is een van de meest vervuulende en mensonvriendelijke industrieën. Ik ga daar wat aan doen door beter te letten op hoeveel en wat ik koop.

Drie enthousiaste experts zullen de deelnemers actief begeleiden en informeren over de laatste trends, weetjes, en tips & tricks. Ook is het de bedoeling dat we elkaar informeren over onze ontdekkingen en tips.

www.tuindorpkerk.nl

De kop is er af. Na een zeer gezellige, drukke en vrolijke startzondag gaat de Tuindorpkerkgemeente weer met volle kracht vooruit. De komende twee maanden staan 'de gelijkenissen' centraal. U kunt dan ook in maanden september en oktober op meerdere momenten terecht. Er zijn diverse workshops, filmavonden, muziekavonden en bijeenkomsten rondom dit thema georganiseerd. Er is met iedereen rekening gehouden. Ook op de zondagen is er een divers aanbod. Op 10 september heeft Ype Vierssen de aftrap verricht en vanaf 1 oktober is er elke week een ander voorganger die zijn of haar licht laat schijnen op een gelijkenis uit de bijbel. Voor meer informatie verwijs ik u naar de website, www.tuindorpkerk.nl. Hier staat een en ander uitgebreid beschreven en vindt u ook, indien nodig, de contactadressen.

Kerk op Zuilen

www.protestantszuilen.nl

De vraag 'waar vierten we vandaag?' hoeven we niet meer te stellen in Zuilen; vanaf 17 september vierten we alle zondagen in de Oranjekapel. De stoelen van de Bethelkerk hebben een plek gekregen in de kerkzaal; de paaskaars uit de Bethelkerk staat in de gedenkhoek in de Omloop. Zo groeien we naar elkaar toe, ook in de vieringen deze maand. Zondag 1 oktober is er een dienst van Schrift en Tafel, met ds Gertine Blom als voorganger; een Geuzenviering, gebaseerd op de kleinschalige vieringen zoals ze dat in de Roobolkapel doen. Zondag 8 oktober gaat ds Hans Uytendogaard voor; op zondag 16 oktober ds Peter van der Schans. Zondag 22 oktober geeft onze wijkpredikant Gertine Blom vorm aan een "Vliegeniersviering" met, voor en door de kinderen in Zuilen. Ds Sytze de Vries is de voorganger in de viering op 29 oktober.

'KidSjes'

advertenties@protestant-utrecht.nl
of telefoneren naar: 030 273 75 40
www.pgu.nu

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

**TELEFONISCHE
HULPDIENST** Utrecht
DAG EN NACHT AANDACHT

030 - 294 33 44

www.telefonischehulpdienstutrecht.nl

REPARATIE**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken,
barometers en horloge-
reparaties (reparatie en
verkoop)

Kees van Bohemenhof 9,
3544 MC Utrecht.

Tel: 030-6034247

www.klokken-barometers.nl

TUINONDERHOUD

De tuinklusser voor al u
werkzaamheden in tuin

**bestrating
schuttingen
snoeiwerk**

030 – 686 58 58
tel 0655713383

Hoveniersbedrijf **Tuinland**
www.tuinensierbestrating
middennederland.nl

Nederlandse gehuwde huisvrouw kan nog op
verschillende dagen huishoudelijke hulp aanbieden
tegen redelijke uurtarief. Energiek, opgewekt van aard
en absoluut betrouwbaar.
Bel mw. Wouda, tel. 030-2871298.

Met een abonnement op **Kerk in de Stad**

verzekert u zich elke maand van actueel Utrechts
kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende
verhalen van stadsgenoten en aandacht voor de rijke,
christelijke cultuur van onze stad!

Hiske Alting &
Pauline Res

Geertekerkhof 3
3511 XB Utrecht
06 45 363 220
altinguitvaarten.nl

ruimte voor afscheid

alting uitvaarten

PCB werd opgericht door leden van de Protestantse kerken in Utrecht in 1933

De kernwaarden van onze oprichters
zijn voor ons nu nog steeds leidend bij het
verzorgen van uitvaarten

Uitvaartleiders: David van de Waal, Elly Bakker,
Peter van Bennekom en Redolf Huiting

**Dag en nacht bereikbaar voor directe hulp
na overlijden (030) 262 2244**

PCB
UITVAARTZORG

Meer informatie: pcbuitvaartzorg.nl

**PCB UTRECHT
PCB BILTHOVEN
PCB NIEUWEGEIN
PCB VIANEN**

Donaudreef 25
3561 EL Utrecht
[030] 262 2244

BGNU

**PRAKTISCHE
HULP**

Praktische en
betrouwbare
ondersteuning bij wat
u zelf niet (meer) kunt
doen.
Klussen, administratie,
computerhulp, (levens-)
testament.

www.KloosterKlussen.nl

Wiebe Kloosterman, tel.
06 – 5323 7165

Een kleine advertentie
van een paar regels
(zoals een oproep)
bedraagt 15 euro.

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

**Landkaarten
(overzichtskaarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld**

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401
www.interglobetravel.nl

partner in duurzaam innoveren

Tel. 030-288 65 13 | www.veu.nl

- Elektrotechniek
- Beveiliging
- ICT & datanetwerken
- Service en onderhoud

Veldwade 8 | 3439 LE Nieuwegein | info@veu.nl

Ik kies voor een afscheid dat écht vertrouwd voelt.

Wilt u dat zij uw uitvaart straks in
vertrouwde handen kunnen geven?
Kies dan voor een lidmaatschap bij
Barbara Uitvaartverzorging. Wij bieden
steun, begrip en nemen zorgen uit
handen. Zodat uw familie er niet
alleen voor staat. Altijd dicht bij U.

030 - 296 66 66 | www.barbarauitvaart.nl

**steenhouwerij
JOH. JANSEN & Zn.**
GRAFMONUMENTEN

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN
VERWEZENLIJKT WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 – 2516955

Lauteslager

makelaars & taxateurs
Catharijnesingel 100 Utrecht

030-231 51 86

ons volledige woningaanbod
www.lauteslager.nl

Prins
Schoonmaakdiensten

Betrouwbaar
Prettig
Professioneel

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaverijstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2468870 • www.prinsdus.nl

Abonnement op collectebonnen

U koopt regelmatig collectebonnen, maar na het uitgeven
van de laatste bonnen vergeet u nieuwe te bestellen? Of
u bent nog geen gebruiker van collectebonnen, maar het
overkomt u regelmatig dat u geen muntgeld hebt voor de
collecte? Aan al dat ongemak kunt u nu een einde maken
door een abonnement te nemen op collectebonnen.
Meer informatie: www.pgu.nu > geldzaken > collectebon-
nen, rechtstreeks: www.pgu.nu/collectebonnen of neem
contact op met het kerkelijk bureau PGU: (030) 27 37
540, e-mail: bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl

STEENHOUWERIJ
JONGERIUS
& VAN GILS

**Grafmonumenten &
Urnenmonumenten**

Grote showroom en showtuin
met meer dan 150 modellen op voorraad.

- Een zeer breed assortiment grafwerken,
steensoorten en accessoires.
- Eigen steenhouwerij voor het vervaardigen
van persoonlijke wensen.
- Complete verzorging van vergunning tot
plaatsing.

Ma t/m vrijdag 8.00 - 17.00 uur
Zaterdag 10.00 - 14.00 uur
Wij verzoeken u voor uw bezoek
telefonisch een afspraak te
maken. Bezoek aan huis is in
overleg mogelijk

Schaverijstraat 59, Utrecht - tel. 030-2444004 - www.steenhouwerij.nl**INSTALLATIEBEDRIJF
VOSSEBELT**

Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is al **bijna 50 jaar** een vakkundige
partner voor al uw werkzaamheden op het gebied van:

- Centrale verwarming
- Luchtverwarming
- Stadsverwarming
- Koeling
- Mechanische ventilatie
- Loodgieters werkzaamheden
- Service en onderhoud
- Verhuur, lease en verkoop CV-ketels
- Ontstoppingswerkzaamheden
- Regeltechniek
- Duurzame energie
- Zonnepanelen

CV-ketel
onderhouds-
contract
€ 78,-⁵⁰
excl. btw

24 uren
storingsdienst

G S N e d UNETO-VNI STEK W A S S I N S T A L

Pakketboot 5 | 3991 CH Houten | Tel. (030) 2885108 | info@vossebelt.org
U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal | **Kijk op onze website www.vossebelt.org**

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met *zijn voorzien van een aangepast toilet.

Protestantse kerken binnen de PGU

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds N.J. de Jong-Dorland, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij, doopzondag
01-10 19:00 vesper
08-10 ds N.J. de Jong-Dorland, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
08-10 19:00 vesper
15-10 ds H. Rijken, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
15-10 19:00 vesper
22-10 ds M.P.C.F. Lanooy, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
22-10 19:00 vesper
29-10 ds N.J. de Jong-Dorland, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
29-10 19:00 vesper

Haven, De*
Marco Pololaan 185-187
Diensten: 16:30 uur
01-10 17:30 Havenmaaltijd
08-10 Havenanker (aanbidding en bijbelstudie)
15-10 Havenvuur (bijbelverhaal staat centraal)
22-10 Havenanker (aanbidding en bijbelstudie)
29-10 Havenvijfe

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat 171
01-10 10:00 ds W.P. Vermeulen
01-10 17:00 ds B.J. van der Graaf (Amsterdam)
01-10 19:30 avonddienst: ds W.P. Vermeulen
08-10 10:00 ds A.J. Zoutendijk
08-10 17:00 ds W.P. Vermeulen
08-10 19:30 Avondgebed
15-10 17:00 prof. G.C. den Hertog (Apeldoorn)
15-10 19:30 avonddienst: ds L. Kansen (Utrecht)
15-10 10:00 prof. J. Muis (Utrecht)
22-10 10:00 ds A.J. Zoutendijk
22-10 17:00 ds G. van Meijeren (Utrecht)
22-10 19:30 avondgebed
29-10 10:00 dr. P.J. Visser (Amsterdam)
29-10 17:00 ds A.B. van Campen (Poederloijen)
29-10 19:30 avonddienst: ds W.P. Vermeulen

Janskerk, EUG Oek. Studentengem.*
Janskerkhof 26
Diensten: 11:00 uur
01-10 ds H. Pals, (pkn)
08-10 mw. T. Peereboom (gastvoorganger)
15-10 ds H. Pals, (pkn)
22-10 mw. E. Rommens-Voertman (rk)
29-10 past. J. Nottelman (pkn studentenpastor)

Johannescentrum *
Moezeldreef 400
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds T. Wolters
03-10 10:00 past. A. Verweij (seniorenviering)
08-10 dhr. K. Wijnen en B. van Santen (verhaal halen)
15-10 past. H. Schumacher
22-10 ds T. Wolters
29-10 ds E. Treurniet

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan 2
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds J. S. Koops
08-10 ds J. Nottelman
15-10 ds J. S. Koops
22-10 ds Nine Meynen
29-10 ds J. S. Koops

kerkdiensten

* Interieur Nicolaikerk (foto Maarten Buruma).

Nicolaikerk *
Nicolaaskerkhof 9
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds D. Neven
01-10 17:00 ds J.S. Koops; vespercommissie; vesper
08-10 ds D. Neven; Doop en Cantorij
15-10 ds T. de Ruijter
22-10 ds M. Hofma; Oogstdienst
29-10 ds D. Neven; gedachtenis Reformatie

Nieuwe Kerk
Bollenhofsestraat 138a
Diensten: 10:00 uur
01-10 19:30 avonddienst: ds W.P. Vermeulen
08-10 10:00 ds A.J. Zoutendijk
08-10 17:00 ds W.P. Vermeulen
08-10 19:30 Avondgebed
15-10 17:00 prof. G.C. den Hertog (Apeldoorn)
15-10 19:30 avonddienst: ds L. Kansen (Utrecht)
15-10 10:00 prof. J. Muis (Utrecht)
22-10 10:00 ds A.J. Zoutendijk
22-10 17:00 ds G. van Meijeren (Utrecht)
22-10 19:30 avondgebed
29-10 10:00 dr. P.J. Visser (Amsterdam)
29-10 17:00 ds A.B. van Campen (Poederloijen)
29-10 19:30 avonddienst: ds W.P. Vermeulen

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg 441-A
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds G. Blom; Israëlszondag
08-10 ds H. Uytenbogaardt; Nebarecha
15-10 ds P.M. V.V. v.d. Schans; gezamenlijke dienst met OK Gezamenlijk met & in Oranjekapel
22-10 ds G. Blom; Tienerdienst; Viering Heilig Avondmaal
29-10 ds S. de Vries
Roobolkapel
Cornelis Roobolstraat 86
Diensten: 10:00 uur
08-10 Roobolviering
22-10 Roobolviering

Tuindorpkerk *
Prof. Suringarlaan 1
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds P. Dronkers, Utrecht, Israëlszondag
01-10 ds P. Dronkers, Utrecht, Israëlszondag
08-10 ds H. Snoek, Utrecht
08-10 ds H. Snoek, Utrecht
15-10 ds P.J. Rebel, ZWD zondag, Schrift-en Tafeldienst
15-10 ds P.J. Rebel, ZWD zondag, Schrift-en Tafeldienst
22-10 ds J. Muis, Utrecht
22-10 ds J. Muis, Utrecht
29-10 ds P.J. Rebel, gedachtenisdienst
29-10 ds P.J. Rebel, gedachtenisdienst

Wijkplaats, de
Johan Camphuijsstraat 101
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds D.V. Brouwer; doopdienst
01-10 ds D.V. Brouwer; doopdienst

08-10 ds M. van Duijn
08-10 ds M. van Duijn
15-10 ds J. de Blois
15-10 ds J. de Blois
22-10 mw. A.M. Schol-Wetter
22-10 mw. A.M. Schol-Wetter
29-10 ds D.V. Brouwer
29-10 ds D.V. Brouwer

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat 35
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds M. van Giezen
01-10 ds M. van Giezen
08-10 dienst in de Marcuskerk
08-10 dienst in de Marcuskerk
15-10 ds M. Treuren
15-10 ds M. Treuren
22-10 dienst in de Marcuskerk
22-10 dienst in de Marcuskerk
29-10 dienst in de Marcuskerk
29-10 dienst in de Marcuskerk

Andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-26
Diensten: 10:00 uur
01-10 drs. P. Brongers, Avondmaal
08-10 dhr. J. Boeschoten
15-10 dhr. H. Baas, Zangdienst met nagesprek
22-10 ds Arjan Noordhoek
29-10 ds A. de Boer

Doopsgezinde Gemeente *
Oudegracht 270
Diensten: 10:00 uur
08-10 10:00 ds C. Cornelissen
11-10 20:00 Taizédienst
15-10 10:00 ds A. van der Zijpp
22-10 10:00 zr. J. Leerink
29-10 10:00 ds C. Cornelissen

Evang.-Lutherse kerk (De Wartburg)
Kennedylaan 16
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds K. Storch; Heilig Avondmaal
08-10 mw. S. Bos
15-10 ds K. Storch
22-10 mw. A. v.d. Schrier
29-10 dhr. G. Krul

Evang.-Lutherse kerk (Hamburgstr.)
Hamburgerstraat 9
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds C. van Opstal;

Heilig Avondmaal
08-10 ds Chr. Karrer
15-10 ds C. van Opstal
22-10 dhr. J.H.J. Lotterman
29-10 10:30 ds C. v. Opstal / ds Chr. Karrer; Heilig Avondmaal

Geertekerk, Remonstrantse Gem. Utr.*
Geertekerkhof 23
Diensten: 10:30 uur
01-10 mw. C. van Egmond
08-10 ds A. Wieringa
15-10 ds F. Kruyne; Woord en Tafel; Coming Out Sunday
29-10 ds F. Kruyne; Dopen

Huis van Vrede
Van Kleffenslaan 1
Diensten: 11:00 uur
01-10 viering met Marokkaans ontbijt
08-10 viering met Marokkaans ontbijt
15-10 viering met Marokkaans ontbijt
22-10 viering met Marokkaans ontbijt
29-10 viering met Marokkaans ontbijt

ICF Utrecht Mattheüskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14:00 uur
01-10 ds D.T.J. Hoogenboom
08-10 evang. J. Bonhof
15-10 evang. J. Bonhof
22-10 ds M. van der Poel
29-10 evang. J. Bonhof

Johannes Bernarduskerk, Gem. Wladimirskaja
Oranje Nassaulaan 2
Diensten: 10:30 uur
15-10 60-jarig jubileum Wladimirskaja en Landelijke Prokrofdag; Vader Paul Brenninkmeijer en andere priesters en diakens

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10:00 uur
01-10 Majoor Nieuwland

Nederlands Gereformeerde Kerk
Troosterlaan 65
Diensten: 09:30 uur
01-10 10:00 ds B. Eikelenboom
01-10 10:00 ds B. Eikelenboom
08-10 10:00 ds A. Siebenga, Heilig Avondmaal

08-10 10:00 ds A. Siebenga, Heilig Avondmaal
15-10 10:00 zr H. Röhm
15-10 10:00 zr H. Röhm
22-10 10:00 ds J. Smit
22-10 10:00 ds J. Smit
29-10 10:00 ds T.A. Viezee
29-10 10:00 ds T.A. Viezee

Oecumenische onderwegkerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg 21
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds E. de Boom
08-10 past. G. Krul
15-10 drs. P.D.D. Steegman
22-10 past. M. de Meij
29-10 past. A. van Dam

Pieterskerk
Pieterskerkhof 5
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds M. Badry
08-10 ds L. van Hilten
15-10 dhr. J. la Grouw
22-10 ds M. Badry
29-10 ds B. Anterion en ds M. Badry - reformatiezondag - Avondmaal

ziekenhuizen

Diakonessenhuis
Bosboomstraat 1
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds Florus Kruijne
08-10 past. Willeke Oldenhof
15-10 ds I. Haijink
22-10 past. Paulus van Mansfeld
29-10 past. Willeke Oldenhof

St. Antonius ziekenhuis
Soestwetering 1
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds J.J. Tersmette
08-10 ds N.T. Overvliet van der Veen
15-10 mw. C.J. Koek-Straus
22-10 ds J.J. Tersmette
29-10 ds N.T. Overvliet van der Veen

UMC Stiltecentrum
Heidelberglaan 100
Diensten: 10:00 uur
08-10 J. Toet, prot. geestelijk verzorger
22-10 past. L. Berkhout

zorgcentra

Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartn 3
Diensten: 10.30 u
7-10 ds C. van Steenis
14-10 ds A. Hoffman
21-10 mw. C. Koek-Strauss
28-10 F. Halverhout

Bijndershoek, de
Van Bijndershoeklaan 250
Diensten: 15:00 uur
01-10 ds J.S. Koops; Heilig Avondmaal

Huis aan de Vecht, t
Costa Ricadreef 9
Diensten: 19:30 uur
06-10 ds Storch

Rosendael
Indusdreef 5
Diensten: 10:45 uur
01-10 woord en communie, pastor Jos Hettinga
15-10 woord en tafel, Agnes Oldenziel
29-10 woord en tafel, Janine Gijzel

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan 100
Diensten: 10:15 uur
01-10 10:30 past werker mw Th Peereboom; oecumenische dienst; 22-10 ds G. Krul

Tamarinde
Neckardreef 6
Diensten: 10:30 uur
08-10 mw. Dubois
15-10 dhr. Brohm
22-10 dhr. van Baarsen
29-10 mw. Lam

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10:30 uur
01-10 ds J.E. Riemens m.m.v. Dennis de Bruijn piano
08-10 ds N. Meynen
15-10 dhr. A. Hubers
22-10 ds B. Wallet, dienst van Schrift en Tafel
29-10 mw. A. Dubois, Nationale Bijbelzondag

Tuindorp Oost
Winklerlaan 365
Diensten: 10:30 uur
01-10 mw. A. Dubois-van Hoorn
15-10 mw. A. van der Schrier

Zuilenstede
Perudreef 8
Diensten: 10:00 uur
01-10 ds N. Meynen, Israëlszondag
08-10 mw. A. van de Schrier
15-10 ds B. Wallet; m.m.v. Laurens van Egmond trompet
22-10 mw. A. Dubois
29-10 ds C.P. Bouman, Nationale Bijbelzondag

Door-de-week

Getijdegebeden in de Domkerk:
Maandag 7:00 uur: ochtendgebed
Maandag t/m zaterdag 12:30 uur: middaggebed
Iedere woensdag en iedere zondag 19:00 uur: vespers

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten
ma. t/m vr.: 12.45–13.00 u

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 1 okt Matteüs 20:29–21:9
ma 2 okt Matteüs 21:10-22
di 3 okt Matteüs 21:23-32
wo 4 okt Ezechiël 18:1-13
do 5 okt Ezechiël 18:14-20
vr 6 okt Ezechiël 18:21-32
za 7 okt Ezechiël 19:1-14

zo 8 okt Ezechiël 20:1-12
ma 9 okt Ezechiël 20:13-26
di 10 okt Ezechiël 20:27-38
wo 11 okt Ezechiël 20:39-44
do 12 okt Ezechiël 21:1-12
vr 13 okt Ezechiël 21:13-22
za 14 okt Ezechiël 21:23-32

zo 15 okt Ezechiël 21:33-37
ma 16 okt Ezechiël 22:1-16
di 17 okt Ezechiël 22:17-31
wo 18 okt Psalm 135
do 19 okt Jeremia 7:1-15
vr 20 okt Jeremia 7:16-28
za 21 okt Jeremia 7:29–8:3

zo 22 okt Jeremia 8:4-17
ma 23 okt Jeremia 8:18-23
di 24 okt Jeremia 9:1-15
wo 25 okt Jeremia 9:16-25
do 26 okt Genesis 11:27–12:9
vr 27 okt Genesis 12:10–13:1
za 28 okt Genesis 13:2-18

zo 29 okt Genesis 14:1-12
ma 30 okt Genesis 14:13-24
di 31 okt Genesis 15:1-21
wo 1 nov Psalm 65
do 2 nov Psalm 116
vr 3 nov Matteüs 21:33-44
za 4 nov Matteüs 21:45-22:14

‘Domplein als hart van de Utrechtse geschiedenis’

Bram Schriever

‘Het levendige Domplein is het hart van Utrecht. Hier, aan de voet van de imposante Domtoren, ligt de oorsprong van Utrecht. Het is de plek waar het Tour-peloton onder de Domtoren doorfietste, en waar de Romeinen de basis voor Utrecht legden met het fort Castellum Traiectum. Hier kun je je onderdompelen in tweeduizend jaar geschiedenis met DOMunder, een

ondergrondse ontdekkings-tocht vol archeologische schatten. Ook de gotische Domkerk, waar de beeldenstorm nog tastbaar is, mag je niet overslaan. Liever met je hoofd in de wolken? Beklim dan de 465 traptreden van de ‘Dom’ en geniet van een spectaculair uitzicht.’

Met deze tekst beschrijft de gemeente Utrecht met enige trots het Domplein. En wie is er eigenlijk niet trots op het Domplein dat steeds mooier wordt? Op 13

oktober is er een lezing over, om 16.00 uur in de Domkerk.

Het Domplein herbergt een schat aan historie. Zowel onder als boven de grond ligt het verleden opgestapeld. Sinds kort ligt er een nieuwe bestrating op het plein, die de verdwenen wereld onder het plein verbindt met het heden. Archeoloog Herre Wynia en René de Kam, beiden werkzaam bij Erfgoed van de gemeente Utrecht, laten in hun lezing op 13 oktober zien hoe de oudste plek van de stad in de afgelopen tweeduizend jaar veranderde.

Oftewel: welke bijzondere verhalen gaan schuil achter de heden-daagse bestrating?

Natuurlijk is er tijdens de bijeenkomst ook passende muziek te beluisteren en heffen we na afloop met elkaar het glas tijdens een informele ontmoeting.

We hopen u allen, betrokkenen en geïnteresseerden bij de Domkerk te verwelkomen. Breng gerust ook vrienden, ouders, broers of zussen mee. Tot ziens bij de Domkerk-lezing op vrijdag 13 oktober om 16.00 uur.

CULTURELE ZONDAG ‘ALLES KIDS’

Kom mee griezelen in de Domkerk!

Ron Helsloot

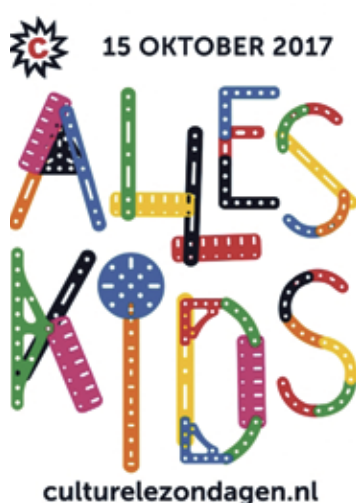
Zondag 15 oktober staan kinderen centraal op de Culturele Zondag Alles Kids. Aan het begin van de herfstvakantie, en aan het eind van de Kinderboekenweek. Een programma voor jong én oud met voorstellingen, optredens, rondleidingen, lezingen, proefjes en tal van activiteiten in de stad waar kinderen zelf aan de slag kunnen.

De Domkerk biedt in samenwerking met het Utrechts Dichtersgilde een afwisselend programma van muziek, gedichten en verhalen, waarbij kinderen van 6 tot 12 jaar ook zelf aan de slag kunnen. We sluiten aan bij het thema van de Kinderboekenweek *Griezelen*. Kinderboekenschrijver en lid van de Domcantorij Rom Molemaker komt een griezelverhaal vertellen, de Kindercantorij zingt griezel-liedjes, waarbij kinderen kunnen meezingen, en een aantal dichters uit het Utrechts Dichtersgilde gaan samen met kinderen aan de slag met het schrijven van griezelgedichten.

Tijdsplanning:

13.00-13.45 uur Gedichtenworkshop: Griezelgedichten (1)
14.00-14.45 uur Gedichtenworkshop: Griezelgedichten (2)
15.00-16.00 uur Programma Domkerk: Griezelen met de Kindercantorij
16.10-16.55 uur Gedichtenworkshop: Griezelgedichten (3).

Auteur is lid van de werkgroep Kerke-lijk Cultureel Werk Citypastoraat Domkerk.

* Beeldmerk van Alles Kids.

* De Kindercantorij van de Domkerk zingt griezelliedjes tijdens het evenement ‘Alles Kids’ op de Culturele Zondag.

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE
PROTESTANTSE GEMEENTE
UTRECHT EN VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

REDACTIE

Elly Bakker,
Sietske Gerritsen,
Arnold Rietveld
Frans Rozemond
Agnes Stekelenburg

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
e-mail:
kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Dit blad verschijnt maandelijks op de laatste of eerste vrijdag.
Artikelen en berichten uiterlijk op de maandag van de week vóór verschijning naar:
kerkindestad@protestant-utrecht.nl
Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
De Haven: Wilma Wolswinkel
Jacobikerk: Francis Boer
Marcus-Wilhelminawijk:
Anne-Marie Rutgers
Nicolaïkerk: Karin Blaauw
Nieuwe Kerk: Hanneke Monsuur
Johannescentrumgemeente:
Francis Prins
UtrechtWest: Jurjen de Paauw
Tuindorperkerk: Jan Verkerk
Zuilen: Annemieke Schuur

ADMINISTRATIE

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
abonnement@protestant-utrecht.nl
Voor een abonnement op *Kerk in de Stad* vragen wij per adres een bijdrage van 35 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in september een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

BANKRELATIE

PGU - Kerk in de Stad
NL21 FVLB 0699 5436 57

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl